

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
 Egy évre 24 korona
 Egy hónapra 2 korona.

VIDEKEN:
 Egy évre 28 korona
 Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK.

A hirdetés díja az első sorra 20 fillér, a továbbiakért 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 167

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
 József főherceg-ut. 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 161.

Arad, 1907.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
 STAUBER JÓZSEF.

Szombat, szeptember 21.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: Szekularizáció.
- Aradmegye virillistái.
- Szabadságot a honvédeknek.
- Állami faraktár Aradon.
- Egy hadügyminiszter regénye.
- Schwartz Pál meghalt.
- Varjassy Lajos, mint sejtőtudósító.
- Az apagyilkos.
- A párisi rémdráma.
- Agyonlőtték a hálezred két altiszját.
- Meghalt, mert nem lehetett színész.
- Tarca: Hófúvásban. Írta: Lengyel Géza.

Szekularizáció.

Arad, szeptember 20.

Aligha lehet a legközelebbi évtizedekre jövendőlni azt az időt, amikor Magyarországon is bekövetkezik az államnak és az egyháznak harca. A jelen inkább az egyházzal való ölekezésnek képét mutatja, s az állam nem harcos fél, hanem ministráns fiu képében áll az egyházzal szemben.

Mégis: egy lépés történt Franciaország felé, amelynek dobbantása, bár eleinte alig vették észre, sűrű port kavart föl a klerikális tájakon. A Református Lelkészegyesület foglalt állást, ha nem is határozat formájában, az egyházi javak ellen. Maga az egyesület elnöke mondotta ki a nagy riadást keltett jelszót. „A klerikális mérgeg ellen — mondotta — a védelem taktikájával keveset érünk, előre kell tounk ostromműveinket s terveinkben köz-

ponti jelentőséggel az 1848: XX. törvényekre támaszkodunk minden konzekvenciával: az állami természetű egyházi javak szekularizációjának követelésével együtt.”

Ha ma ennek teljesülésére nem is lehet gondolni, arra föltétlenül módot kellene keresni, hogy a főpapi jövedelmek a törvény korlátain belül költessenek el. A törvények értelmében a magyar király joga, hogy a fölügyeletet gyakorolja abban a tekintetben, hogy a javadalmas a javadalmi birtokkal és annak évi jövedelmével az egyházi és az országos törvényeknek megfelelőleg rendelkezik-e? Vajjon ügyel-e erre manapság a kormány? Vajjon a főpapi jövedelmek kizárólag egyházi, tudományos és jótékonycélokra jutnak-e? Erre ügyelni kellene az államnak, mint főhatóságnak, mert itt az állam helyett elvállalt kötelek teljesítéséről van szó.

Maga a papi vagyon különben olyan módon oszlik meg, hogy a főpapok nem teljesíthetik egyforma módon köteleiket. Az esztergomi érsek kilenc millió, a kalocsai érsek hat és fél millió, az egri érsek két és fél millió korona vagyon jövedelme fölött rendelkezik, a nagyváradi püspökség öt és fél millió, a csanádi két és egynegyed, a győri, váci és gyulafehérvári két, a nyitrai három és fél, a szatmári egy és fél, a veszprémi négy és fél, a váci két és egynegyed millió korona vagyon ura, míg a rozsnyói, kassai, szombathelyi püspökségek vagyona 5—600,000 korona. A nagyváradi görög-katolikus püspökségnek 1.250,000 korona

vagyona van, az eperjesinek pedig 41,000. Hol van itt az arány? S hol az arány az esztergomi, egri, nagyváradi és veszprémi káptalanok 5—5 milliója, meg a besztercebányai káptalan 250,000 koronája között, meg az ungvári görög-katolikus káptalan 5000 koronája között? A nagyváradi nagyprépostnak több jövedelme van, mint a rozsnyói püspöknek.

A papi vagyon nagy aránytalanságát meg kell szüntetni s a jövedelmeket olyas állami fölügyelet alá kell helyezni, hogy azok egyházi, iskolai és tudományos célokat szolgáljanak. Valamint a papi vagyonnal szemben is áll az a kívánság, amit a latifundiumokkal szemben hangoztatnak, hogy az Alföldről az erdős hegyvidékekre helyeztessenek át. A protestáns részről követelni szokott szekularizáció helyett egyelőre a nemzeti állam szempontjából szükségelt eme megoldás módjait kellene elősegíteni. Ezzel kapcsolatosan azután a püspöki székhelyek más beosztása is fölszínre kerülhetne: és északon összezsufolt püspökségek egy része az Alföld metropolisáiba volna áttelepíthető.

Mindezek fontos és nagy kérdések: a jövendő magyar politika fontos föladatai sorából valók és aktuálissá váltak most, hogy az ország református papjai jogaik követelésében a szekularizációt is megértették. A berzenkedés helyett, amelyet ez a tény a klerikális mezőkön kelt, mindenestre okosabb lenne, ha a papi birtokok jövedelmének fölhasználása dolgában törtennék valami. Mert ép a mai visszás ál-

Hófúvásban.

Írta: Lengyel Géza.

Akkor a hópelyhek nagy forradalomra készültek és éjjel, ahogy mindegyikük keményre fagyott, vészkiáltó hangon zizegtek el egymásnak a haditervet. Ezt a haditervet emberi elme alig követne, mert látszólag csupa szeszély. Néhány didergő hópelyh: szinte komikus, ahogy összegurul. De aztán hogy sorakoznak egymás mellé! Hogy sorakoztak akkor éjjel! Csupa zizegő, apró katoná. Minden árkot belepettek, minden nyomra ráfeküdtek: elfoglalták a pozíciókat. Szeszély volt ez? Nem, ez tervszerű forradalom, amelyből a csel sem hiányzott.

A csel pedig az volt, hogy a park széles terei tisztán maradtak. A szél nyomán minden hóvendég eltakarodott. Csak néhány kristály cukrozta be a fagyos homokot.

A fürdőhely elegáns szállodája télen is nyitva volt és éppen a Vajna Sándor autómobilja állott a bejárat előtt. Sándor még a kapusnál intézkedett, ráadták a nagy bundát és kijött a bejárat elé. Barátságosan nézte végig a nagy sárga holmit, a gépet. Aztán a tiszta, sima, semmi veszélyt nem sejtető tereket. Nyugalom volt mindenütt, olykor még egy kőszá napsugár is megcsillant a gépen.

Ez a gép, jó erős Mercedes, hatvan lóerős. Sohasem megy nagyon gyorsan, mert nem méltó egy hosszú életre és nagy utakra hivatott mechanizmushoz, hogy lenézze országúti

társait, a derék, nemes, bár kétségen kívül veszendő paripákat, hogy tulságosan elkekerítse őket, vagy rövid időre elérje az elérhetetlennek látszó sebességet, szerencsétlen háziállatok életé árán; azután csufosan szétpukkanjon. Mi az: száz kilométer vagy százhusz? Az ilyen finoman és erősen megépített gép tudja, hogy semmi, mert bizonytalan. Kevesebb, mint a bizonyos negyven, vagy ötven. Majd jön testvére, a szárnyas hajó és fönt a levegőben versenyez a villámmal. A kerekés gép ne vesse meg az országút porát, ne repüljön, mert megbánja. Kiderül, hogy amit repülésnek vélt, az csak ugrás. Az ugrálást pedig esés szokta követni.

Vajna Sándor felszállt az első ülésre és megfogta a kormánykereket. Egy jónevelésű autómobil még ez ellen se tiltakozik, noha megérzi rögtön, hogy amatőrkedő uri keztyű forgatja, nem a soffőr, a tudós lakatos szinte kormányhoz nőtt keze. Néha még asszonyi kacsók is megcibálják és a gépgyomor póffogése ilyenkor bizonyosan nevetést leplez. Efféle játékkal azonban nem illik visszaélni.

Szóval a gép elladult. A hókristályok vi-gyorgova menekültek, de néhány halálát lelte. Sebaj, a forradalmár testvérek majd megbo-szuítják. Hirtelen kanyarodással kiérték az országútra. Formás, magas töltésen, amely kemény és tiszta. Balra a nagy hómező, jobbra néhány boss u árok és egész közelben, az országúttal egyirányban még egy töltés, amelyiknek a keskenyebb tetején az acélsín szalad. A mezőn a hókristályoknak neveitni való kedvük

volt, mert már milliárd társukon keresztülhaladva a hirt tudták, hogy a domb alján nagy gyülekezés van. És a két uton békésen rohant egymás mellett — mint két testvér — a fúrge autómobil és a nagy, lomha vasuti vonat.

A fekete mozdony barátságosan pislogott apró komájára. Hideg van, bizonyára így szólt és nagyokat fújt. Az utasok az ablakhoz szaladtak. Apró gyerekek vidáman hadonáztak, néhány csinos nő sokatmondó pillantást vetett Vajna Sándorra, vagy a soffőrrre, akiből ép olyan kevés látszott. De a soffőr mozdulatlanul ült, csak Sándor nézdegéit a tükkörablak felé. Ezért a gép rosszalólag zökkent, mert aki a kormány mellett ül, annak csak előre szabad nézni.

Most már a veszedelemhez közeledtek, vagy az összeesküvés jött feljűk lopva. A magas töltés fogyni kezdett és ott voltak a domb előtt, ahol lent vaj magának menedéket, kicsit a dombba mélyedve, a vasut is, az országot is. A hideg tisztaságnak itt semmi nyoma. Hószavok tömők meg az ut két sarkát és a közepén veszélyes halmok. Az autómobil gondatlanul belegázol. Belegázol a mozdony is, de már komoly fejcsóválással. Az ilyen tapasztalt öreg vastömög tudja, hogy a kristályoknak gonosz a szándékuk. Csak az nem bizonyos, ijesztgetés-e az egész, vagy baj lesz belőle. Megy mind a két gép, amikor gyors szél-uton nagy hó segédcapatok érkeznek. Az autómobil tengelyig gázolt bennük és, bár még tudna menni, megáll. Neki utóvégre nincs menetrendje. Sándor

lapotok, azok a botrányok, amelyek nemrég a rozsnyói püspökség, meg a kassai püspök vagyona körül kipattantak, jobban egyenetlik a Franciaország felé vezető utat, mint a református lelkészek határozata.

Aradmegye virilistái.

A kilenc első mágnás. — A megelőzőt román püspök. — Az igazoló-választmány ülése. — Hatvan észrevételt intéztek el. — Főlebbezés a bíráló-választmányhoz.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 20.

Aradvármegye igazoló választmánya ma délelőtt tartott ülésén állapította meg a megye jövő évi virilistáit. A *Nachtnébel* Odön elnöklete alatt Fábán László, Friebeisz Miklós, Lázár Zoárd dr. és Purgly László választmányi tagok részvételével tartott ülésen *Boros Iván* tb. főjegyző előadása alapján mintegy hatvan beérkezett észrevételt intéztek el, még pedig *Anna Pál* tauci gör. kel. lelkész beadványának kivételével, valamennyit *kedvezően*.

A legtöbb adót fizetők jövő évi névsora az idejéhez képest igen keveset változott. Az első virilista jövőre is *Solymosy Lajos* báró borsosjenői nagybirtokos, akit egymásután még nyolc mágnás követ. A polgári osztályból eddig *Gantner A. Károly* volt az első virilista, jövőre azonban kimaradt a bizottsági tagok névsorából, mert tudvalevőleg gondnokság alatt áll. De hiányzik a névsorból — igaz, hogy eddig is kimaradt — egy előkelő aradmegyei adózó, jöellehet mintegy 3000 korona egyenes adót fizet. Ez a birtokos *Pap I. János* aradi román püspök, akinek elődei virilis jogon mind tagiak voltak a törvényhatósági bizottságnak, őt azonban — nyilván elnézésből — eddig nem vették föl a lajstromba, a fölvetel megreklamálására pedig a püspök nem hajlandó.

A virilisták névjegyzékét, amelyen utolsóként 396 k. 24 f. adóval *Memetye Togyer* szerepel, tizenöt napig közszemlére teszik ki és ugyanennyi idő alatt megfellebbezhető a megye bíráló választmányához.

A legtöbb adót fizetők jövő évi teljes névsora a következő:

	Korona
Solymosy Lajos báró	82154*70,
Wenckheim Frigyes gróf	28913*42,
Károlyi Gyula gróf	23312*47,
Zselénszki Róbert gróf	17974*39,
Edelsheim-Gyulai Lipót gróf	15850*73,
Bohus Zsigmond báró	12566*25,
Szapáry István gróf	9630*27,
Bohus László báró	8511*52,
Bohus Lajos báró	8142*51,
Czárán Máton	5844*50,*
Kintzig János	5219*89,
Purgly László	4426*32,
Hámory László dr.	4366*13,
Telbisz Alajos	4178*80,
Sternthal Salamon	4157*55,
Lówy Márkus	4099*—,
Vásárhelyi József	4041*38*,
Farkas Sándor	3850*86*,
Urbán Iván	3747*98,
Kintzig Béla	3712*19,
Almay Olivér	3000*—,
Sternthal Albert	2739*19,
Szeidner Bernát	2557*23,
Bánhidny Antal báró	2511*05,
Friebeisz Miklós	2460*87.

Bogdánffy Béla dr. 2292*74*, Jakabffy István 2283*24, Paikert Henrik 2208*07, Wiesenmayer János 2182*31, Heiszler József 1983*82, Brandeis Henrik 1976*88, Leopold Zsigmond 1965*43, Mairovitz Mór 1918*24, Königsegg Fidéi gróf 1911*73, Kabdebó István 1898*61, Wolf Adolf 1823*07, Czárán Géza 1797*86, Bosnyák Imre 1768*80, Korbuly István 1755*20, Ujj János 1707*34*, Wittman János 1694*58, Holländer Sámuel 1594*11, Popovits Dóme 1593*94*, Konopy Kálmán 1585*18, Czárán Zoltán 1555*47, Babó Iván 1554*12, Mahler György 1553*78, id. Hammer György 1548*86, Puta Manilla 1543*47, Czárán János 1507*46, Vörös Henrik 1436*65, Bolyos Mátvás 1398*70, Grosz József 1363*55, Mandl József 1350, Adelmán András 1350, Kádár János 1342, Kodreán János 1300*12*, Mahler Tamás 1265*94, Szekula Axent 1252*81, Tamasdán Száva 1234*54, Keller Iván 1166*78*, Szathmáry Géza 1119*28*, Spitzer Mór 1114*92, Fábán László 1108*42, Löwinger Ignác 1100*42, Török Gábor 1093*68, Mahler Mihály 1081*04, Jerger József 1079*52, Wittmann Antal 1019*19, Galik János 1048*66, Kramp János dr. 1045*58*, Mittler Izi dr. 1043*25, Rauchbauer Nándor 1041*15, id.

Fakelman Ferenc 1036*63, id. Zsiros Pál 1522*42, Kozma György 1013*71, Kövér Márton 1013*10, Messer Lipót 997*11, Ruzs István 987*84, Durst József 979*60, Stengl Ignác 967*02, Istvánffy Béla 961*47, Beles Augustin 645*16*, Lilienberg Sándor 945, Gannner Vilmos 942*70, Weisz Lipót 941*53, Zsiros György 936*59, Issekutz Marcell dr. 928*40*, Török Árpád 924*70*, Korek Gusztáv 924*60*, Horváth Imre 916*55, Purgly János 873*12, Kovács Béla 868*40*, Schillinger József 850*14, Tamasdán Szilárd 845*92, Henger Károly 844, Petrovics György 843*18*, Singer Márton 836*35, Karl József 835*40*, Heidelberg Imre 828*46, Bíró Kálmán 821*31, Gyarmathy Ernő dr. 820*, ifj. Gannner Károly 809*29, Csiky János 802*.

Schenk Ferenc 794*, Poszmayer Adám 793*15, Habereger György 779*80, ifj. Wittmann Ferenc 786*65, Adler Gy. Lajos 786*, Hollaky Imre 770, Novák István 766*66*, Hammer Antal 762*75, Szilbereisz Simon 762*29, Pollatsek Miksa 756, Szida György 755*93, Friedmann Gyula 754*51, id. Remenyik László 754*41, Andaházy Pál 734*56, Csiky Kálmán 729*99, Kokas József 726*, Trippon János 724*11, Csiky Dénes 723*60, Tamasdán István 720*54, Kiss Mihály 711*89, Klemm János 710*24, Sármezei Árpád 710, Verkan János 704*, Bulboka Tódor 700*94, Pavlovits Konstantin 699*91, Török József 698, dr. Gaál Jenő 697*27*, id. Adelmán Jakab 694*83, Kera Karácsony 697*53, Cserkovits Lajos 680, Koller Pál 671*75, Fehér József 662*66, Feinkuhén Bernát 660, Mladin Romulusz 653*48, Csiky Lukács 651*68*, Fritz János 645*49, Elias Izidor 642*27, Kripp József 640*27*, Szondy Géza 638*36*, Faragó Odó 630*78*, Rác Mihály 629*92*, dr. Grozda Aurél 629*22*, Schillinger Sámuel 628*38, László Ferenc 621*10, Moskovitz Mór 620, Ursz Pászka 617*37, Makay Ferenc 616*78, Elias Salamon 612*71, Boné Mihály 611*80, dr. Varjassy Gyula 604*62*, Elias Simon 600*58*.

Braun Fülöp 598*84, Rogyis János 597*97, Vertán Artur 597*60*, Jank Jusztin 596*20*, Rauch Sebestyén 594*33, Ament Antal 593*71, Zehe János 592*23, legifj. Gantner János 591*56, id. Adelmán Adám 588*08, Korek Kálmán 587*—, Gavrilovits István 585*28, Farkas Samu 585*11, Haasz Béla 583*80*, Róth Jakab 583—, Steiner Miksa 579*60*, Kirilészku Gyula 579*22*, Lázár Zoárd dr. 578*18*, Kardos János 577*60, Vales Vazul 572*92, Kelemen György 568*28, Grosz Márkus 567*01, Steiner Vilmos 567—, Levkucza István 562*68*, Turik György 562*56*, Ament András 562*52, Walthir Ferenc 560*49, Ursz Dávid 558*12, ifj. Donath János 555*86, Valerian József 555*80, Detari József 553*57, Dózsa Dezső 550*42*, Detari István 544*55, Ackermann Jakab 543*88, Reisz György 540*90, Grosz Endre 539*—*, Mladin Miklós 638*21, Kapdebó Károly 534*10, Gaucá Demeter 532*14*, Dragán Mi-

azonban káromkedik. Amikor másfél órányira a menyasszonya várja az embert, akkor bizony nem jó hókupacokkal vesződni.

A mozdony még előre ment, azután megállt. Szeretett volna egy kicsit hátrálni, hogy erőt gyűjtsön, de ez sem sikerült.

Szegény nagy gépnek a borzasztó tehetetlensége látszott. Az ember már csak primitív és ügyefogyott állat, de kicsoda fölényes lény, amikor megindul és megy, vagy ha akadályt vél, nem próbálkozik tehetetlenül, komikusan, hanem megáll. A gép sustorog, zakatol, aprókat mozog előre, hátra, míg valahogy élettelenül nekilődül és megy, dühös egyformasággal. Oka van rá, hogy ilyenkor szégyelje magát.

Szégyelte is, de ez semmit se használt és ahogy vesződött, hát lopva, áruló módon, háta mögött is urrá lett a hó. Most már sikerült az indulás. De száz méternyi ut után a haszonlatlan kerékforgás kezdődött újra. A mozdony, vasutas lakóival, már tudta, hogy hófúvás betemelte az egész mozgóvárost. Az utasok kiálltak az ajtóba és összevissza kiabáltak. Némelyik asszony most sem felejtett el nagyokat pillantani a szomszédba, Vajnák felé, de Mercédes erre haragosan pöffögött. Csunya, hogy ezek a nőcskék még a veszedelem ajtajában is kacérkodnak.

Hogy sivitott most már a szél. A hógomolyok jöttek, fantasztikus formában. Mint a por, füst, aztán hosszú felhő alakban és elől, hátul nőtt az akadály. A vonat teljes kétségbeeséssel állt, az automobil még idegesen futkosott ide oda. Vajnák átkiabáltak a vasutasoknak. Valami lapátot kértek. Onnan lemondóan felelték:

— Nem ér az semmit, uram. Itt csak egy kis borulás segítene. De az ég derült, már jönnek a csillagok.

Ők azután megkezdtek az utolsó kísérletet. Lekapcsolták a mozdonyt és a vasizmu fekete barom egyedül próbálta áttörni a hóakadályt. Nem sikerült, nem is sokat bíztak benne, mert hát ez már csak a becsület kedvéért történik.

Lassan éjszaka lett, kisütött a hold és nagyokat káromkodtak a férfiak. Az asszony nép mind sirt és a hópolyhek félelmetesen, gonoszul kacagtak.

Ki ki előszedte a takaróit és valami helyet próbált magának csinálni, mert nem mertek bentmaradni a kocsikban. Nagyon hideg volt. Mercédes egészen kihűlt és sóhajtván gondolt a zavarlatlan júniusi turákra. Már nagyon gyengén állt a társaság, a konyakot egyre töltötték azokba, akik tulsokat jajgattak. Győzelmi mámorukban az ostoba hópolyhek temetésre készültek. Most nem is gondoltak a napsugárra, meg az enyhe szélre, amelynek pusztá érintése az ő haláluk.

És az ő halálukra nem is volt szükség, mert természetesen jött a megmentés és ez a mentés egy rövid vonat volt, hatalmas, nagy, nehéz mozdonyval. A vonat szemből jött, nagyon óvatosan és megállt a mély ut tulsó végén.

— Hahó, kiabáltak reá, vigyázn!

— Hahó, ordítottak vissza, segíteni jöttünk. A mozdony erős, áttörjük a hófúvást.

Ez nem sikerült mindjárt. Háromszor rugaszkodtak neki és harmadszor nagy nekilődéssel áttört az új mozdony. Megis állott, de még előbb hatalmasat lökött a régin, öreg

testvérén, ki bánatosan nézte a havat. A lödülést persze nem lehetett olyan pontosan kiszámítani és a kis hiba, amelyik megmentette az utasokat, életébe került a szegény öregnek. Az öreg sebes iramodással indult hátra, neki az árván hagyott kocsiknak. A kocsikat hátul támasztotta még a hó, ellent állottak és háttal nagy recsegéssel, a legelső tetejére szaladt a mozdony. Ez szegény összetört, de a szerencsétlen lokomotív is, ahogy féloldal fordulva lezuhant, halálos sérüléseket szenvedett.

Az utasok összefutottak és azt mondták: — Milyen szerencse, hogy nem volt rajta ember.

Pedig a mozdony csak ér egy embernyit. Sok embernyit. Épp úgy dolgozik, küzd és leike van.

Szétroncsolt tüdejéből most egy utolsó, nagyon fájdalmasat fútt és meghalt. Hulláját még egy kicsit körülnezték az emberek, aztán igyekeztek felkapaszkodni a segítő vonatra.

Mercédest nagyon lesújtotta testvére halála. Nagy, fehér automobil szemét nem bírta levenni a halottról. Pedig már beborult és a gépezet szép lassan megindult, vissza. A segítő-vonat is vitte tovább óvatosan a vonat tördetteket.

A roncok ott meredtek fenekén, egyedül — minden halotthoz kegyetlenek az élők. Jött az éjjel, jöttek a lapátos munkások és kezdték eltakarítani a szegény, öreg, szétszúzott lokomotív-hullát, a széjjelfújt hó-forradalom áldozatát.

hály 531 56¹ ifj. Gafinta r. János 530 76, Dászkál Jusztin 528 92*, Aszód János 528 57, Ament János 507 93, Csaklán Miklós dr. 525 36*, Mester Imre 524 02, Ortutay Béla 523 55, Igrisan Efreim 523 10, Bard Demeter dr. 521 68*, Hartmann Lipót 519 15, id. Kriesta János 516 85, Kreitler Antal 512 77, Rauch Hubert 509 87, Drágán Szimeon 509 43, Karl Márton 508 60, Ross János 507 63, Kasztner Mátyás 507 35, Ortutay Gyula 506 90, Morár János 503 10*, Fehér György 502 —*, Katona Mihály 500 01, Novak Péter 500 —.

Mara Miklós 498 49, ifj. Elias Adolf 471 97, Paskutz Márk 497 66*, Hirsch István 497 09, Mann Vilmos 496 09, Philipp Leo 495 97, Philipp Jakab 495 96, Philipp Ignátz 495 96, Popeszku János 495 62, Vály Géza 491 90*, Hammer Miksa 491 02, Boltás István 490 34, Fritz Lőrinc 490 21, Horváth János 489 16, Kauffmann Lajos 486 96, Katona József 486 79, dr. Dines Jakab 484 98*, Vertán Ernő 484 91, ifj. Illmann István 484 03, Singer Antal 483 19, Zimmermann Adám 482 53, Posszert Ferenc 482, Moller Szimeon 480 66, Rauchbauer Ferenc 480 16, Kohn Mór 478 89, Roxin János 477 74*, Karl Antal 473 39, Kasztell Nándor 472 47, Kaufman Mór 472 09, Vasitz Pál 470 11, Solbach János 467 82, Karton Aladár 465, Mahler József 463 26, Mara Janku 462 26, Roh Samu 461 12, Török Géza 458 56*, Striffler Miksa 456 82, Wittmann József 452 14, Mezey Béla 452, Tamedán János 449 59, Klém György 445 08, Braun Ferenc 442 78, Kelemen András 441 30, Weisz Manó 440 65, Pavlovič Ignác 439 74, Morár Valér dri 437 88, Ursz Illés 437 26, Povázsay Soma 436 61, Back Károly 436 41, Nagy János 436 10, Hai András 433 11, Messer Antal 432 69, Nacht Viktor 432, Wittmann János 430 72, Barhoff Mihály 430 54, Delimán Nikolae 430 54, Nussbaum Zsigmond 430 15, Ponta Sztéva 428 40, Feiffert Ferenc 427 06*, Kelemen István 422 89, Illic Antal 421 27, Ab Vazul 420 89, Lannert János 420 41, Stiffler György 416 58, Wittmann György 416 19, Lélek János 415 62, Holländer Miksa 415 58, Biluska György 414 48, Magos Tódor 414 13, Moldován Efrén 413 56, Tamás Juon 412 73, Baumann Lajos 412 —, Isztim György 409 76, Igrisan Trifon 404 62, Ackermann Károly 400 36, Ploss Sámuel 400 —, Schiller Mór 400 —, Porsch J zsef 400, Neustadt Leó 399, Szigmeth Alajos 397 83, Szelezsán Demeter 396 60, Me metye Togyer 396 24.

Szabad árgolták a honvédek.

A megrövidített szolgálati idő.

Az exlex áldásos következménye.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 20.

Tudvalevő, hogy az exlex miatt 1905 ben nem lehetett unionot állítani és így az 1905 beli katonák, honvédek 1906 augusztus elsején vonultak be. Csupán a honvédség huszonnyolc ezredénél 10,200 ujonc vonult ekkor be, akik közül 8160 a gyalogságnál, 2048 pedig a huszárságnál szolgált. Eleinte úgy volt, hogy ezek a katonák, akik önhibájukon kívül vonultak be 11 hónappal később, ki fogják tölteni a honvédségnél törvényes teljes két esztendő s így csak 1908 augusztus elsején szerelhetek volna le.

Természetes, hogy nagy volt az elkeseredés, de ezt hirtelen elfojtotta *Jekelfalussy* Lajos honvédelmi miniszternek igazán humánus rendelete, amely már hetekkel ezelőtt az aradi honvédesapatok parancsnokságaihoz is megérkezett, de csak most lett nyilvánvaló, az aradi honvédek nagy öröme. E szerint az 1906-ban bevonult, 1905-beli honvédek szeptember 19-től kezdve tartósan szabadságot kaptak és esztendőn már meg is történt Aradon ezeknek a katonáknak a leszerelése. A honvédek ezzel tizenegy és fél hónapot nyertek. Ez a rendelet természetesen az egész honvédségre vonatkozik.

A közös hadügyminiszter rendelkezése folytán ugyancsak tizenegy és fél hónappal keve-

sebbet fognak szolgálni az 1906 ban három évre besorozott közös katonák, akik augusztus elseje helyett már 1908 szeptember végén kiszabadulnak. A legnagyobb az öröm természetesen a honvédek között, akik máris civilben beszélhetnek katonai élményeikről.

Egy hadügyminiszter regénye.

Buknia kell — az asszony miatt.

Az orosz udvar intrikáiból.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 20.

A pétervári sajtóban, a diplomáciai és katonai körökben egyhanguan azt beszélnek, hogy Rüdiger orosz hadügyminiszter pozíciója házasságkötése következtében megingott. Egy újságíró felvilágosítást kért egy magas személyiségtől, aki bizalmas viszonyban állott a hadügyminiszterrel és aki ennek különös körülmények között bekövetkező bukásáról az alábbi érdekes nyilatkozatot tette:

— Rüdiger tábornok oly okokból vált el első feleségétől, amelyeknek jogosultságát mindenki, akinek módjában volt, hogy Rüdigerék családi életét tárgyilagosan megítélhesse, elismerte. Ezt a jogosultságot még az egyház is elismerte és éppen ezért engedte meg a cár Rüdigernek a második házasságot *Holtsevníkov* tábornok leányával.

Jóllehet, hogy a cár alapos informáltatás után a maga jószántából engedte meg Rüdigernek, hogy második is megnősülhessen, a gonosz rágalom dolgozni kezdett ellene és nem eredménytelenül. A rágalmazók azt híresztelték, hogy *Holtsevníkov* tábornokot becstelen üzemek miatt a harctéren elitették, a hadseregéből elbocsátották és csupán a hadügyminiszternek köszönhetette, hogy a hadsereg kötelékébe újból fölvevették. Ezt a rehabilitációját nem a tárgyi igazság miatt forszírozta ki a hadügyminiszter, hanem azért csupán, mert az elítélt tábornok leányának udvarolt.

Ez azonban mind csak pletyka. *Holtsevníkov* tábornok éveken keresztül a *Linevits* parancsnoksága alatt álló Pri-Amurszki katonai kerület vezérkari főnöke volt, még pedig a háború kitörése előtt.

Mikor a nyugatsibériai hadsereg parancsnokságát *Linevits*től *Kuropatkin* vette át, akkor *Holtsevníkov*, akiről *Linevits* megalégedéssel nyilatkozott, a *Sibalhanszky*-féle kozákhadtest attománja lett és a háború vége felé kinevezték *Tsitta* fő kormányzójává.

1905-ben kitört az orosz forradalom, még pedig leginkább a háború erkölcsi alatt legjobban eldurvult nyugati Szibériában. *Holtsevníkov* tábornok csak néhány fegyelmezett tartalékos fölért rendelkezett. *Linevits* tábornokhoz fordult, aki ismét főparancsnok lett, hogy a forradalom elfojtására engedjen át neki megfelelő rendes haderőt, de a főparancsnok kérését elutasította.

Annyi bizonyos, hogy *Holtsevníkov* tábornok nem nagyon erős kézzel kormányozta a nagy politikai veszedelmektől fenyegetett kormányzóságot. Jó katona volt, kipróbált vezérkari főnök, különben nem is állhatta volna meg a helyét annyi esztendőn keresztül *Linevits* alatt, aki komoly és energikus főparancsnoknak bizonyult. Azonban már más tábornokkal is megesett, hogy kudarcot vallott, mikor csak úgy hirtelenében ráparancsolták, hogy vegye át valamelyik kormányzóság politikai adminisztrációját. Ennek a kísérletezésnek esett *Holtsevníkov* is áldozatul. A bíróság elé kellett állnia, mert a forradalom elfojtásával határozat-

lannak mutatta magát és a szükséges intézkedések kivitelére gyöngének. A bíróság megfosztotta katonai méltóságától.

Az elul a vád elul azonban, hogy a forradalomnak kedvezett volna, fölmentették. Kriminális bünténnyel senki se vádolta. Az erre vonatkozó híresztelések trivál pletykabeszéd és a cár, aki minderről meggyőződött, az ítéletet hatályon kívül helyezte.

Rüdiger tábornok két havi szabadságot kapott a cártól. Egész bizonyos — így mondja a fentebb említett újságíró informatora, — hogy szabadságidejének letelte után, hivatalát ismét elfoglalja. Hogy az orosz hadügyminiszter helyzete nem kellemes, az érthető. Ez óráig azonban az orosz hadügyminiszter nem érzi a sokszor emlegetett „hivatali fáradtságot.” Birja a cár csorbított bizalmát és eszeágában sincs, hogy ellenségei kedvéért tárcájától megváljon.

Schwartz Pál meghalt.

A Rákóczi-társaság gyásza.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 20.

A városházára ma délelőt kitzűték a gyászlobogót. A város egyik legrégebbi tisztviselője, *Schwartz* Pál adóügyosztályi száműzst ma reggel hirtelen meghalt. A haláleset mindenütt részvétet keltett, ahol ismerték az élet erős tisztviselőt. *Schwartz* a társaságban szereplő ember volt. Fáradhatatlan buzgalommal szervezte a jótékony célú asztaltársaságokat s többnek elnöke is volt. Legutolsó tevékenysége egy hazafias irányzatú társaságnak: a Rákóczi asztaltársaságnak szervezése volt. Munkásságát, agilitását a társaság azzal honorálta, hogy megválasztotta elnökévé, amely tisztiségre nagyon büszke volt *Schwartz* Pál.

Schwartz egészséges ember volt. Tegnap este még az asztaltársaságnak a Magyar Király vendéglőben levő helyiségében tartózkodott, ahol néhány barátjával barátságos beszélgetéssel, poharazgatva eltöltötte az időt. Este tíz órakor elbucuzott a társaságtól és hazament *Bercsényi*-utcai lakására. Ekkor még egészen jól érezte magát. Az éjszakát zavartalanul töltötte el.

Reggel hat óra felé felébredt és elpanaszolta a feleségének, hogy nagyon melege van és rosszul érzi magát. *Schwartz* azt hívén, hogy csak muló bajról van szó, nem is hívott orvost. Kinyitotta a szobája ablakát, abban a reményben, hogy a friss hajnali levegő magához fogja téríteni. Néhány perc múlva állapota rosszabb lett, szédülés környékezte és feleségét az ágyához hívta.

— Nagyon rosszul vagyok, szölt a feleségéhez. Készíts hideg borogatást és adj egy pohár tejet, az majd jót fog tenni.

Ezek voltak az utolsó szavai. A felesége kiment a konyhába, elkészítette a borogatást s mikor néhány perc múlva visszatért a szobába, rémülten látta, hogy *Schwartz* Pál halotthalványan, mozdulatlanul hanyatfekszik az ágyban. Sikoltozására nagyszámu családja és a házbéliek berohantak a szobába és élesztési kísérleteket tettek. Azonban hiábavaló volt, mert *Schwartz* néhány pillanat múlva teljesen kihűlt: meghalt. A megérkezett orvos már csak a beállott halált konstataálta, amelynek szívszélhűdés volt az okozója.

Az elhunyt *Schwartz* a város egyik legrégebbi tisztviselője volt, 36 évig állott a város szolgálatában és ezen hosszú idő alatt nem vihette tovább a szorgalmas tisztviselő a számtiztségnél. Csekély fizetéséből nagyszámu csa-

ládott kellett fentartania s gyermekeit küzködés árán nevelte fel.

Aránylag elég idős korban hunyt el, 60 esztendő volt, de aki az életerős, munkaképes embert látta, nem gondolta, hogy 60 évnyomja már a vállait. Tisztviselőtársai nagyon szerették a megnyerő modoru embert. Bár néha kiméletlenül szokimondó volt, tudták, hogy nem rosszakaratból ilyen, mert másként érez a szíve, amely megölte . . .

Állami faraktár Aradon.

A miniszter nem engedte meg.

Olcsó fát a tisztviselőknek.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 20.

A mindegyre közeledő tél mindjobban előtérbe tolja a fa-inség kérdését. Köztudomású, hogy a fa ára a tavalyihoz képest jelentékenyen megdrágult: egy öl tűzifa ára 36—40 korona között mozog, holott a múlt télen még 30—32 koronáért volt kapható. E mellett nincs kizárva, hogy a fa-árak a tél beköszöntéséig, vagy a téli hónapok alatt újabb emelkedésre jutnak, úgy, hogy a fűtés a fényűzéshez fog tartozni, amelyet csak a legmódosabbak fognak megengedhetni maguknak.

A fa inséggel szemben, amint értesülünk, az aradi államjóságigazgatóság előterjesztést tett a földmivelési miniszterhez; ebben annak a módját jelölte meg, hogy legalább a köztisztviselőknél legyen segítve a közeledő fa inség ellen. A földmivelési miniszter azonban érthetetlen okból nem járult hozzá az előterjesztéshez; most azután más módon akarják a tisztviselők helyzetét erre nézve megoldani.

Az ügynek kezdete az, hogy az aradi államjóságigazgatóság az idén is árlejtést hirdetett a hivatalai részére szükséges tüzelő anyagra. Azon az áron azonban, amelyet az államjóságigazgatóság az árlejtésben közzétett, *egyetlenegy ajánlat se érkezett be*. Az államjóságigazgatóság erről jelentést tett *Dardnyi* Ignác földmivelési miniszternek és ezzel kapcsolatban azt az előterjesztést intézte, hogy a földmivelési miniszter Aradon, a császi erdőben levő erdőhivatallal kapcsolatban *állami faraktárt létesítsen*, amely nemcsak a hivatalok részére szolgáltatna az állami erőkben termelt tűzifát, hanem az *Aradon levő állami tisztviselőknek és alkalmazottaknak is*, akiket a magas fa-árak előreláthatóan igen súlyosan érintenek, szintén *önköltségi áron adna fát*.

A földmivelési miniszter azonban — nem tudni mi okból — az állami faraktárra vonatkozó előterjesztéshez *nem járult hozzá*, hanem utasította az államjóságigazgatóságot, hogy *újabb árlejtést tartson*. Mindenesetre jellemző, hogy az állam a maga hivatalainak maga nem ad fát, hanem előbb azt eladja olcsón az erdőspekulánsoknak, hogy azután a fakeskedők drágán adják el — magának az államnak.

A köztisztviselőknél most úgy kívánnak segíteni, hogy a földmivelési miniszterium, egy tömegben hocsásson rendelkezésre bizonyos mennyiségű fát az aradi állami tisztviselőknek és alkalmazottaknak, akik ezt a termelési árban kapják. Ennek érdekében lépések történtek, amelyek biztató kilátást ígérnek. Az aradi állami tisztviselők között már aláírások útján *megállapították azt a tűzifa mennyiségét*, amelyet a földmivelési minisztertől kérnek.

Ilyesformán az állami tisztviselőknél leg

alább valamennyire előreláthatóan segítve lesz. A tűzifa nyomorúság azonban nemcsak őket fenyegeti, hanem a város egész lakosságát. Az állami tisztviselők akcióját nem hajlandó momentumnak tekinteni a város, hogy valamit tennie kellene ez ellen?

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradi székely otthon tagjait tisztelettel felkéri az elnökség, hogy a folyó hó 21-én, szombaton este fél kilenc órakor, az egyesület Szent-László utca 5. szám alatti helyiségében tartandó választmányi ülésen minél számosabban megjelenni sziveskedjenek. Tárny: A generális gyűlés tárgyalása s a kapott kedvezményes jegyek kiosztása.

(*) A MÁV. dalárda estélye. Az aradi máv. dalegylet megalakulása alkalmából elnöke, *Vajda János* máv. ellenőr tiszteletére f. hó 23 án, hétfőn este 8 $\frac{1}{2}$ órakor a *Millenium vendéglő* külön termében társas vacsorát rendez. Egy teríték ára 2 korona. A dalárda külön meghívót nem küld szét. Eruton kéri mindazokat, akik a dalegylet iránt érdeklődnek és a társasvacsorán résztvenni óhajtanak, ezt hétfőn reggelig *Szilágyi Gyula* karnagynál (Erzsébet királyné körút 37. II. em. 15.) bejelenteni sziveskedjenek.

(*) A „Vasutas Szövetség” megalakítandó fogyasztási szövetkezetének részjegy aláíróit tisztelettel felkéri az elnökség, hogy megalakulás végett sziveskedjenek f. hó 24-én délután 5 órakor a szövetség hivatalos helyiségében (Boros Béni tér 16. I 9. ajtó) megjelenni. Az értekezlet — az ügy sürgőssége folytán — tekintet nélkül a megjelenek számára, határozatképes lesz.

Ágyonlőtték a háziezred két altisztjét.

Gyilkosság a nagygyakorlaton.

*

Egy nagyvárad lap szenzációja, amelyből szerencsére egy szó sem igaz. Ezt jelentette ki az Aradi Közlöny munkatársa előtt a 33. ezred egyik főtisztje, akinek a hír valóságára nézve fölvilágosítást fordultunk.

*

A belényesi nagygyakorlaton, amelyen a nagyvárad és aradi ezredek vettek részt, egyik nagyvárad laptársunk értesülése szerint nagy szabású bűntény történt. Eddig még kiderítetlen okokból ismeretlen tettesek agyonlőtték egy 33. ezredbeli tartalékos szakaszvezetőt és súlyosan megsebesítettek egy ugyancsak 33. ezredbeli káplárt, aki most átlőtt karral, élet halál között fekszik a nagyvárad csapatkórházban. Ez a két eset tárja most izgatottságban a nagyvárad 37 ik gyalogezred vezetését, amely szigorú vizsgálatot indított, hogy minél előbb megtalálják és a katonai igazságszolgáltatás ítélőszéke elé küldhessék a vakmerő bűntény elkövetőit.

A nagyvárad lap tudósítása a belényesi véres nagygyakorlati epizódról a következő:

Az ide, belényesi nagygyakorlaton a nagyvárad 37-ik és az aradi 33-ik ezred vettek részt. A nagygyakorlat kiterjedt Belényes egész környékére s Dragonyesd és Solymospetrász határain rendezték a nagyszabású csatajátékokat. Az ilyen nagygyakorlaton minden úgy történik, mintha a legénység háboruban volna. Éjjel nappal talpon van; erdőben pihen meg egy-egy pillanatra, a csapatok egymást kergetik, ostromolják és bekeríteni akarják egymás hadállásait. A nagygyakorlat legérdekesebb része kedden játszódtott le. Solymospetrász mellett szembe kerültek egymással a 37 ik és 33 ik

ezred csapatai. A fáradt, egész nap menetelő legénység földhányások és fák mögött rejtőzött el; onnan tüzelt — természetesen vaktöltéssel — egymásra.

A puskák ropogását egyszerre tulkiáltotta egy vérfagyasztó, kétségbeesett kiáltás, amely után nyomban *egy véresen összeeső katona halálhörgése hallatszott*. A 33-asok táborában két katona: *Moskovits József* szakaszvezető és *Vargha Gáspár* káplár *összerogyott*. Megdöbentő látvány. Aki látták — köztük sok nagyvárad tartalékos — soha életükben nem felejtik el. A két szerencsétlen ember egy pillanatra előrefutott, azután fegyvereiket eldobva összeestek. *Moskovits József szakaszvezetőnek a fejét roncsolta szét a golyó. Nyomban meghalt. Vargha Gáspárnak pedig a karját furta át a golyó* Irtózatossáblában, élet halál között fekszik most a csapatkórházban. Ha sikerül is életben tartani, — karját valószínűleg *amputálni kell* és így örök életére béna marad.

A nagygyakorlatot természetesen nyomban lefújták és szigorú vizsgálat indult meg, hogy a lövés honnan eredt. A harminchetedik ezred egész legénységét megfigyelés alá vették, a puskákat megvizsgálták, de még idáig, mint értesülünk, nem tudtak egyáltalában nyomára jönni a gyilkos fegyvernek. Az ezred tegnap érkezett haza Belényesről. A vizsgálatot itthon is, a legnagyobb titokban folytatják. Kétséget kizáró dolog az, hogy *bűntényen áll szemben a katonai hatóság*. Mert a legszigorubbán büntetendő cselekmények egyike az, ha valaki éles töltést tesz fegyverébe. Nem lehetetlen, hogy *boszu műve* a szakaszvezető agyonlövésé. Mert sok ellensége volt, amint mesélik katonai körökben.

Arról is beszélnek, hogy *esetleg tisztnek volt szánva a halálos lövés*. *Moskovits József*, aki aradmegyei fiú volt és most töltötte le utolsó fegyvergyakorlatát, Belényesen temették el a legnagyobb csendben.

Eddig szól a nagyvárad lap tudósítása a belényesi hadgyakorlat állítólagos véres epizódjáról.

Az *Aradi Közlöny* egyik munkatársa ma megkérdezte a 33. ezred egyik magasabbrangu tisztjétől, igaz-e, hogy a nagygyakorlatokon agyonlőtték egy tartalékos szakaszvezetőt és súlyosan megsebesítettek egy káplárt?

A tiszt erre a következőket felelte:

— Az egész gyakorlatozás során *egyetlen egy baleset sem érte az ezredbeli legénységet*. A legutolsó napon fölbukott egy podgyászokcsi, de az azon ülő közlegény oly jelentéktelenül horzsolta az állát, hogy ezt nem lehet balesetnek mondani, éppenugy, mint annak a tiszthelyettesnek a sérülését sem, aki biciklijével egy vámsorompónak esett és egy kissé megütötte magát. Etes tölténnyel nem lőttek a sorainkba és *mese, hogy tartalékos altisztjeink közül valakit is agyonlőtték vagy megsebesítettek volna*.

A kérdezett szavahihető tiszt főttebbi előadásában nincs okunk kételkedni annál kevésbbé, mert hiszen nem az ezred legénységének hibájából történt a gyilkosság, ha ugyan valaki elkövette volna.

MULATSÁGOK.

(=) Szüreti multság. Az aradi magyar nyelvterjesztő, betegsegélyző és temetkezési egyesület tagjai kedélyes szüreti multságot rendeznek Rápássy Pál „*Háromnyolcas*”-hoz címzett vendéglőjében. Az egyesület, amely a magyarosítás terén oly szép eredményekre hivatkozhatik, számít a nagyközönség pártolására. A multság tréfás része már, délután 5 órakor veszi kezdetét, míg este 8 órakor lesz a tánc megnyitása. A mulatni vágyó közönség szórakoztatásáról gondoskodik a rendezőség.

Az egyházi vagyon az állam kezében.

Az állam adta, az állam vegye vissza!

Apponyi, Prohászka, Pap I. János és Csécsi Imre a szekularizációról.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 20.

A megoldatlanul ég és föld között lebegő tömérdek politikai kérdés közé váratlanul fölvetettek egy nagy jelentőségű, az egyházpolitikai kereteken túllépő problémát, az egyházi javak szekularizációját. A református lelkészek országos egyesületében érlelődött meg az eszme, amelyet már határozatba is foglaltak és ha nagy buzgalommal és agitációval hozzálátnak az egyházi vagyon elkobzását célzó tervnek a köztudatba való átviteléhez, úgy könnyen meglehet, hogy visszatérnek az alig bemohosodott harcias jelszavak, a kilencvenes évek kérelmelten küzdelmei a liberalizmus és klerikalizmus között.

Az időpont, amelyet az eszme fölvetéséhez választottak, kevéssé szerencsés. Kiegyezés, választó reform, alkotmánybiztosítékok, horvát viszály és nemzeti-ségi kérdés: mind ott terpeszkednek a politika porondján és várják elintézésüket, amelyet most nem lehet a szekularizációval föltartani. Ez különben még csak tárgyi ok volna, amelynél sokkal erősebben hátráltatja az eszmével való komoly foglalkozást a hatalom nyergében ülőknek reakciós hitvallása, a kongregációkkal való meleg rokonérzése és a nem csupán a hitet, hanem bizonyos felekezeti berendezkedéseket is szentségnek tartó fölfogása.

A nevelését meg nem hazudtató félelmetes pártvezér a szekularizációról szóló nyilatkozatában valósággal összeborzad a református lelkészek eszméjétől, sőt hatalmakat és veszedelmes görgeteget emleget, holott a nyugati államokban szinte rázkódtatás nélkül ültették át az életbe a magyar országgyűlésen is már 1844-ben megtárgyalt eszmét. Egy darabont-püspök — értsd a darabont-kormány által kineveztetett püspök — a koalíció elleni aknamunkát lát, így akarván expiálni, hogy a püspöki méltóság elnyerésével nem várt addig, amíg a koalíció kegyéből juthatott hozzá.

Aradnak legmagasabb egyházi dignitáriusa, Pap J. János gör. kel. román püspök, akinek véleményét a szekularizáció dolgában kikértük, nyilatkozatában elmondotta, hogy a román egyházat nem érinti az egyházi vagyonnak állami kezelésbe való átvétele, mert a románoknak az államtól eredő vagyonuk nincsen. Csécsi Imre református lelkész pedig elmondotta, hogy a jelenlegi politikai viszonyok miatt nem bízik az eszme győzelmében.

A szekularizáció tervéről és az arról szóló nyilatkozatokról az alábbiakban számolunk be:

Az ominózus határozat.

A református papok országos gyűlése tegnap tárgyalta az 1848. évi XX. törvény végrehajtását, mely a vallásfelekezetek teljes egyenlőségéről intézkedik. Ezzel kapcsolatban megvitatták az egyházi javak szekularizációját, amit a tegnap megalakult református papi egyesület zászlajára a most választott elnök, Baltha-

zár Dezső, a szocialista elveiről ismeretes hajdusoboszlói pap irt. A vita végén elvetették azt a határozati javaslatot, mely nyíltan kimondja a szekularizációt s intézkedéseket tartalmaz az egyházi vagyon elkobzás megkezdésére és elfogadtak egy másik határozati javaslatot, mely magáról a szekularizációról burkoltan nyilatkozik, de amelyben szerzőjének utólagos nyilatkozata szerint szintén benne van a szekularizáció. Ez a javaslat azt ajánlja, hogy állapítsák meg: mennyi az állami eredetű vagyon az egyházak vagyonában s az egyházi vagyonnak ez a része nyilvánítsák elidegeníthetetlen egyházi vagyonnak, melylyel az állam az illető felekezetet segíti és eddig is segítette; az egyházi vagyon jövedelme csakis egyházi, iskolai vagy humanitárius célokra fordíttassanak s egy főpapnak se legyen ötvenezet koronánál nagyobb javadalmazása.

Apponyi a szekularizációról.

Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter egy hírlapíró előtt így nyilatkozott a szekularizáció követeléséről.

— Én arról értesültem, hogy a református papok állítólagos akciójának nem lesz további folytatása, és hogy az evangélikus református egyház komolyabb elemei nem fognak részt venni benne, mert az akció megindításának a felekezeti béke veszteljes földulása volna a következménye. Sajnálom, ha a jóhiszemű elemek engednék magukat fölhasználni sőt hatalmak által, a melyek csak azért, hogy Magyarországon a politikai konszolidációt lehetetlenné tegyék, semmitől sem riadnak vissza, még attól sem, hogy a felekezeti békét, a melyet éppen most szilárd alapokra akarok fektetni, reménytelenül összekuszálják. Fölötte sajnálatos volna ennek az akciónak a megindítása éppen most, mikor megvan bennünk a legjobb indulat, a legjobb szándék, sőt a mikor már eredménytel, tettekkel is bizonyíthatja a kormány, hogy a protestánsok jogos kívánságait teljesíteni akarja és fogja, amikor a katolikus részről ez elé semmi akadályt nem gördítenek. Az előbbi kormányok az 1848. évi XX. törvény végrehajtása érdekében semmit sem tettek; nem lehet azt kívánni, hogy most tizennégy nap alatt végezzünk vele. Az állítólagos akció, ismétlem, a legveszteljesebb dolog volna, a mit csak elkövethetnek a református papok, s mivel a legmoverebb elöntetben volna az én álláspontommal: ez teljes megakasztását jelentené annak az akciónak, melyet az 1848. évi XX. törvény végrehajtása érdekében megindítottam. Remélem azonban, hogy a higgadtabb elemek meg fogják akadályozni a veszedelmes görgeteg megindítását.

Prohászka püspök nyilatkozata.

Egy hírlapíró fölkereste Prohászka Ottokár dr. székesfehérvári megyéspüspököt, hogy megkérdezze véleményét a református papok tegnapi kongresszusán kiadott jelszóról, az egyházi javak szekularizációjáról. Prohászka püspök következőképp nyilatkozott a fölvetődött kérdésről:

— Az ügghöz nagyon kényes hozzászólom. De nincs rá okom, hogy eltítkoljam a tegnapi gyűlés nyomán támadt érzelmeimet. Általánosságban nagyon meglepett a református papság e mozgalma, melyet, mint a föltűnedező általános elégedetlenség tőgában való föllépését határozottan elítélek.

Végre fölhevülni és panaszkodni akkor is jól esik, ha csak siránkozni tudunk. Az urak azonban nagy elmaradottságot tanúsítanak a helyzet megítélésében, midőn a túlzott radikálizmus útjára lépnek. Akik a szekularizációt helyeslik ma, azok nem fognak megállni a szekularizációnál holnap, hanem meg fognak tagadni minden állami támogatást az egyházaktól. S akkor mit nyernek azok, akik a tegnapi gyűlésben a jelszót kiadták? Legfőlebb azt, hogy még több birtok jut idegen kézre s az élelmes elem fog megerősödni. Korlátolt fölfogásra vall az az érvelés, hogy az 1848. évi XX. törvénycikk végrehajtását az egyházi javak gátolják s ennélfogva ezeket kell elkobozni. A törvény betűjének soha sem szabad oly módon érvényt szerezni, hogy a törvény szellemén esék sérelem.

A hírlapírónak arra a kérdésére, új keletű-e vajjon ez a mozgalom, a püspök így felelt:

— Én ujnak tudom, nem hallottam róla és nagyon meglepődtem első hírére. Azt hiszem azonban, hogy ez a mozgalom egy forrásból támadt a koalíció elleni aknamunkával. A közönség egy részében ugyanis az a hiedelem terjedt el, hogy a koalíciónak klerikális színeze van. Ezen a módon igyekeznek ellene bizalmatlanságot ébreszteni.

Azt is megkérdezte az ujságíró, várható-e, hogy a mozgalom nagyobb hullámot fog verni országszerte. Prohászka dr. válasza ez volt:

— Én ettől nem tartok. Egyelőre a mozgalom csak a református papok körére terjed ki; remélem, hogy a hivatalos református egyház nem szimpatizál vele. Az új egyesület, melynek kebeléből a jelszó elhangzott, csak a felekezeti surlódás melegágya lesz, ha a kezdett uton halad.

— Kétségtelen, hogy van baj minden részen: de ezen nem meggondolatlan förmedvényekkel lehet segíteni. Mi a magunk részéről rajta leszünk, hogy a papi gyűlésen kiadott jelszó ne váljék a felekezeti villongás kezdetévé.

Pap I. János a vagyonkobzásról.

Az Aradi Közlöny egyik munkatársa ma délután fölkereste Pap I. János aradi gör. kel. román püspököt, hogy megkérdezze, milyen álláspontot foglal el a görög-keleti püspöki kar a szekularizáció tervével szemben. A püspök, aki Ciorogariu Román szemináriumi igazgató társaságában fogadta munkatársunkat, a következőket jelentette ki:

— A mi egyházunkat nem érdekli a mozgalom, mert nekünk az államtól eredő birtokunk nincsen. Püspökségeink a birtokokat mind a maguk pénzén vették és így nincsen olyan egyházi vagyonunk, amelyet a fölvetett terv szerint az állam saját kezelésébe venne át. Az én egyházmegyéim Aradmegyében, a Bánságban és Biharban fekvő földjeit is saját megtakarított pénzén vette és több évszázados fönnállása alatt sem mint borosjenői, sem mint aradi püspökség nem kapott az államtól javadalmazást.

Nézetem szerint a reformátusok kevés hasznát látnák a terv keresztülvitelének, mert a szekularizált katolikus egyházvagyont ugyanis csak katolikus intézmények segítyezésére és erősítésére fordítanák.

Csécsi Imre paptársainak határozatáról.

— Lelkésztársaim, — mondotta Csécsi Imre református pap munkatársunknak — rossz időkben vetették föl a szekularizáció eszméjét. A mai átmeneti kormányzat, a mely idegen kongregációknak három milliót juttat, kevés biztatást nyújt arra, hogy az államtól eredő javak az állam kezelésébe vétessenek át. Már évtizedekkel ezelőtt is hazánk sok jeles férfia törekedett a szekularizáció kivására, de miként akkor nem sikerült, úgy most sem várható, hogy a mozgalomnak sikere legyen.

A párisi rémdráma.

Gyermekgyilkos apa.

Boszu a feleség elhagyása miatt.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, szeptember 20.

Borzalmas családi dráma történt tegnap Párisban. Mint már röviden megírtuk, egy apa, hogy feleségén boszút álljon, két kis fiát séta közben egy mély tóba lökte. Azután elment a rendőrségre, ahol a legnagyobb hidegvérrel jelentette be az esetet. Eleinte nem akarták neki elhinni, de mikor a kiküldött emberek a gyermekek holttestét megtalálták, letartóztatták és vizsgálati fogságba helyezték.

Az esetről tudósítónk a következőket jelenti:

Alfonz Róbert párisi zöldségáros tegnap este jelentkezett az Issy-i kerületi rendőrségen és a következőket mondotta jegyzőkönyvbe:

„Ma délelőtt kilenc órakor fiaim, Charles és Pierre kíséretében elhagytam lakásomat és velük Mendon környékére mentem sétálni. Az egész napot sétálással töltöttük és este egy Szajna-parti vendéglőbe tértünk vacsorázni. Hét órakor Párisba tértünk vissza, de előbb a várancokra vettük utunkat. A Mendon-i kapu melletti várároknak két-három méter mély víz van. Gyermekeimet kézen vezetve közeledtem a vízhez és mikor oda értünk, egy lélekkel mindkettőt beledobtam. A víz magasra felcsapott, de a gyermekek nem kerültek többé felszínre; valószínűleg az iszapba süppedtek.

Azután elmentem a Rue Saint Charles-ban lakó bátyámhoz és elmondtam neki, hogy mit tettem. Nem akarta nekem elhinni, hogy megöltem a gyermekeimet. Ön, biztos ur, elfogja nekem hinni, mert ön ismer engem és valószínűleg tettem okát is ismeri.”

A rendőrbiztos tényleg ismeri Róbertt abból a számtalan civakedésből, melyek feleségével voltak és aki férjétől megszökött, mert annak durva bánásmódját nem tudta elviselni. Alfonz Róbert többször hívta vissza nejét, de sikertelenül. Egy alkalommal erőszakkal akarta visszavinni, mikor is az asszony revolverrel lőtt rá. Róbert súlyosan megsebesült és az asszony esküdtbíró elé került, amely azonban felmentette. Róbert már akkoriban fenyegetődzött, hogy gyermekeit megöli. Neje a fenyegetés miatt feljelentette és Róbertet néhány hónappal ezelőtt a rendőrségre idézték, ahol azonban kijelentette, hogy esze ágában sincs gyermekeit, akiket imád, legkevésbé is megbántani...

Róbert-nét a gyilkosság nagyon megtörte. Dacára férje eddigi viselkedésének, nem hitte volna, hogy ilyesmire képes legyen. A rendőrségnél sem hitték eleinte az esetet, csak mikor a két kis gyermek holttestét az iszapos mederből előhúzták, győződtek meg a vallomás igaz voltáról.

A gyilkos apa még azt is kijelentette, hogy tettét előre megfontolt szándékkal vitte véghez. Azután átolvasta a jegyzőkönyvet, nyugodtan aláírta és kijelentette, hogy mindaz, amit jegyzőkönyvbe vettek, igaz. Letartóztatták és vizsgálati fogságba helyezték.

Varjassy Lajos mint sajtótudósító.

Telefon-intervju az Aradi Közlöny utján.

Az aradi inasok sorsa Párisban.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, szeptember 20.

Mintegy két hónappal ezelőtt *Aradi kolumnia Párisban* cím alatt az *Aradi Közlöny* megírta, hogy Wolfner Rezső magyar születésű párisi szücsiparos márciusban az aradi honvédszászlóaljnál mint tartalékos tiszt szolgálatot teljesített, fegyvergyakorlata után pedig kilenc aradi fiut vitt magával, hogy azokat Párisban a szücsmesterségre tanítsa. Azt is megírtuk, hogy az inasok egyikének nem tetszett a párisi élet, haza is jött Aradra, ahol a volt inasok szülőinek valóságos rémes dolgokat mesélt gyermekeik sorsáról. A szülők akkoriban Varjassy Lajos polgármesterhez fordultak és megkérték, tudakozódják az inasok bánásmódja felől, mert ha igazak a visszatért gyermek meséi, úgy egy percre sem hagyják tovább Párisban a fiaikat.

Wolfner Rezső az ő bánásmódjáról terjesztett hírek hallatára — amint azt annak idején jelentettük — egy a párisi osztrák magyar konzulátus által igazolt okmányt küldött Grossmann Alfréd aradi ügyvédnek, aki azután az aradi szülőket a hiteles okmánnyal megnyugtatta gyermekeik sorsát és közjegyzői okiratban kötelezett jó bánásmódját illetőleg. De nemcsak magánaton, hanem hivatalosan is megerősítették, hogy az aradi fiuknak jó dolguk van és a szücsiparos nem bántalmazza őket. Az a rosszindulatú gyerek, akinek nem tetszett a párisi dolgos élet és akit már az aradi inas korában is több helyről kergettek el, egyre folytatta a rémmesék terjesztését, amelyek ma már-eljutottak a budapesti *A Nap* szerkesztőségéhez is.

A fővárosi lap a gyermek zavaros elbeszélésének leközlése előtt Varjassy Lajos polgármesternél meg akart győződni a hír valósága felől és ezért ma kora délután telefonon felhívta a polgármestert. Varjassy azonban nem emlékezett az aggódó szülőknak tíz héttel ezelőtt előterjesztett kérelmére, sem ennek hosszadalmas eljárásával történt elintézésére s ezért nem is adhatott *A Nap*-nak felvilágosítást. Az aktákba való betekintés után a polgármester az *Aradi Közlöny* szerkesztőségébe jött és megkért, hogy telefonáljunk föl *A Nap* testvérlapjának, *A Hír* nek a polgármester alábbi felvilágosítását:

— Arad polgármesteri hivatala megkereste a belügyminisztert, hogy a külügyminisztérium utján puhatoltassa ki párisi nagy követségünknél, igaz-e, hogy Wolfner Rezső ottani szücsiparos kegyetlenül bánik a nála levő aradi inasokkal? A nagykövetség erre hivatalos uton értesítette a polgármestert, hogy a hatósági eljárást kérő szülőknél gyermekei, névszerint kiskoru Weisz Paula és Sándor, Rutkay Dezső és Trebits Nándor, úgy Wolfner Rezső párisi szücsmester jelenlétében, valamint külön is kihallgattattak, mely alkalommal Weisz Paula és Sándor azt

adták elő, hogy miután Wolfner Rezső velük mint családtagokkal igen jól bánik, továbbra is nevezettnél óhajtanak maradni.

Rutkay Dezső. — bár szintén meg van elégedve Wolfner Rezső bánásmódjával, — mégis, mert testileg gyöngékedik, haza szándékozik térni. Szándékát azonban teljes vagyontalanságára való tekintettel csak folyó évi október 10 én fogja beváltani, mert a szüleivel kötött egyezség értelmében e napon túl Aradig szóló utiköltsége és élelmezési költségének viselésére Wolfner Rezső van kötelezve. Wolfner Rezső ezen kötelezettségét pont san teljesíteni a követségen meg is ígérte.

Kiskoru Trebits Nándor nem vágyik haza, amit jegyzőkönyvbe foglaltak. Trebits nem szorult hatósági védelemre, de hazaszállítását sem óhajta.

Itt említjük meg, hogy a Wolfnerről terjesztett hírt a lugosi 8. honvédezred parancnokságának is besugták, mely meg is indította a vizsgálatot a tartalékos hadnagy ellen. A nagykövetségünktől és konzulátusunktól kapott okmányaival azonban Wolfnernak könnyű lesz magát az ellene emelt ostoba vádak alól tisztáztatnia.

Meghalt, mert nem lehetett színész.

Egy kárpitossegéd tragédiája.

A kapzsi színésziskolák.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, szeptember 20.

Budapesten az Erzsébet-téren tegnap éjjel egy fiatalember hasbalötte magát. A nagy durranásra odasietett egy rendőr, aki meglátta, hogy egy padon fekvő állapotban viaskodik a halállal az öngyilkos. A hasából sugarakban ömlött a vér és a fiatalember még mindig szorongatta kezében a revolvert.

Az odahívott mentők elszállították a fiatalembert a második számú sebészeti klinikára, ahová megjött a rendőrfogalmazó is, hogy kihallgassa az öngyilkost.

Sebének bekötözése után a szerencsétlen fiatalember magához tért valamennyire és elmondta, hogy Sohr Jenőnek hívják, tizenhét éves budapesti illetőségű kárpitos-segéd.

Az öngyilkossága okát így adta elő:

— Gyermekkorom óta mindenki, aki csak ismert, látta bennem a színpályára való rátermettségemet. Ösztökélték a szüleimet, hogy adjanak iskolába, ahonnan könnyebben kerülhet színpadra az ember, mint a munkaasztal mellől. De olyan szegények voltunk, hogy a tanítás költségeit nem bírták el a szüleim és beálltam kárpitos-tanoncnak azzal a feltétellel, hogy mielőtt fölcseperedem, valahogyan módját kerem annak, hogy színész legyek.

Ezidén komoly elhatározással mentem az egyik színi iskolától a másikig. Könyörögtem nekik, vegyenek föl egyelőre úgy, hogy ne fizessenek tanpénzt. Van tehetségem, kérem vizsgáljanak meg. Sehol szóba nem álltak velem. Aki nekem pénze van, az béna is lehet, annak lehet romlott múltja, lehet tudatlan, mint egy libapásztor, azt tárt karokkal szedik föl. Engem elutasítottak.

Láttam, hogy minden igyekezetem hiába való. Az elkeseredés adta a fegyvert kezembe.

E vallomás után visszahanyatlott ágyára a beteg és nem tért eszméletre sem. Most is haladoklik az ambíció szerencsétlen áldozata.

Nyáry Rudi Aradon.

Festetich grófnő is vele jön.

Arad, szeptember 20.

Arra a hirre, hogy Nyáry Rudi cigányprimás a feleségével, Festetich Vilma grófnővel Aradra jön s néhány estén át a Fehér Kereszt szállóban esti 200 korondért hangversenyezni fog, természetesen nem kerestem fel a kiváló primást. Mindazonáltal a követhető párbeszéd fejlődött ki közöttünk.

*

Én: Hallom mester, hogy Aradra jön.

Ő: Jól hallotta. Sőt azt is hallhatta, hogy a feleségemmel, szül. Festetich Vilma grófnővel együtt jövök, hogy hangversenyezzen a Fehér Keresztben esti 200 korondért.

Én: Ez az, amiről beszélni akarok önnel.

Ő: A hangversenyről s a 200 korondról?

Én: Dehogy. Minden valamire való cigányprimás hangversenyez s hogy ön 200 korondot kap egy estére, az privát szerencse. Azt azonban nem teheti meg minden valamire való cigányprimás, hogy egy eleven grófnő-feleséggel kedveskedjék a tányérozással megtisztelt közönségnek.

Ő: Eltalálta.

Én: S ha már így áll a dolog, legyen szives adja le véleményét, hogy miért csak grófkisasszonyt s miért nem hercegnőt bűvölt el varázshegedűjével?

Ő: Tudja, kedves barátom, hercegnőt manapság nem nehéz meghódítani, hogy ne mondjam lekapni. Amióta Rigó Jancsi elcsavarta a Klára fejét, minden primás hercegnő után veti magát. Mi sem természetesebb tehát, hogy minden szőke nő, aki meghódolni akar, hercegnőnek adja ki magát. Azt hiszi, hogy én nem tudom ezt? Az ilyen nők nekem nagyon fiatalok. Valamennyi azt akarta, hogy az arcképét a jobbkaromba tetováltassam. Erről tudtam meg, hogy valamennyi talmi-hercegnő.

Én: Es a kedves felesége?

Ő: Köszönöm, jól érzi magát... A Vilám, az páratlan nő. Látni és megszeretni őt, pillanat műve volt. S ő is belém szeretett. Aztán nagyon szerettük egymást s mert nem kívánta a tetoválását, meggyőződtem róla, hogy valódi grófkisasszony.

Én: Onnek, kedves művész, páratlan az ember-, akarom mondani az asszonyismerete.

Ő: Hagyjuk, hagyjuk. Mondták azt már sokan.

Én: Tud ön, izé, hogy is mondjam csak, minek kertetjek, hegedülni is?

Ő: Na, valamieskét tudok.

Én: Akkor nagy sikere lesz. A Rigó sem tudott valami brilliánsan banni a vonóval s éppen ezért sok pénzt vitt el innen. Ha már most ön a művészi játéktól olyan messze van, mint Makó Jeruzsálemtól, ugy ebből az következik, hogy az aradi publikum verekedni fog az entrée nél, hogy önt isteníteni fogják, hogy ön lesz a nap hőse, hogy önről fognak beszélni, hogy az uzsorások fényes üzletet fognak csinálni az önt hallgatni vágyó aranyifjakkal. Ön, éppen azért, mert nem játszik művésziessen, ki fogja hegedülni az utolsó fillért az ember zsebéből, az utolsó falat kenyeret a család szájából, az utolsó váltót a m. sz.-ből. Onnek fényes sikerei lesznek kedves mester, mert önnel egy eleven grófnője van, akivel akár hegedü és banda nélkül is elmehetne turnéra. Mert — és ezt ne vegye sértésnek — a publikum nem az ön keringőjének meghallgatására, hanem a grófi asszonyka csodálata fog seregleni és madame la comtesse Festetich egy bájos mosolyával feledtetni majd a hamis „fogásokat”, amelyekkel ön és bandája kedveskedni fog.

Skiz.

SPORT.

+ Az aradi vadásztársulat választmánya f. hó 21-ikén délelőtt fél 12 órakor a titkár hivatalos helyiségében ülést tart, melyre a tagokat ez uton hívja meg az elnökség.

+ Az aradi turista egyesület értesíti tagjait, hogy a f. hó 22-re tervezett apateleki kirándulást közbejött akadályok miatt elhalasztja. A kirándulást az egyesület egy héttel későbbben, f. hó 29-én tartja meg. A kirándulásban való részvételre jelentkezni lehet Kultsár István pü. számvizsgálónál (Pénzügyi palota II. emelet VIII. sz. ajtó) és az egyesület helyiségében.

+ Az aradi torna egyesület háziversenye. Az Aradi Tornaegyesület f. hó 22-én, vasárnap a liceum előtt fekvő játéktéren tartandó házi versenyére ez uton hívja meg az elnökség az érdeklődőket. Beléptidij nincs Az ünnepély d. u. 2 és fél órakor kezdődik. A Budapesti (budai) Tornaegylet küldöttsége vasárnap, szeptember 22-én reggel 6 órakor érkezik Aradra a Toldi szoborral. Fölkérjük az aradi tornaegyesület és a választmány tagjait, hogy a küldöttség fogadására a pályaudvaron minél számszerűbben megjelenni sziveskedjenek. A házi versenyben résztvevőket kéri az elnökség, hogy a ma este tartandó főpróbára teljes számban megjeljenek. Az elnökség.

Az apagyilkos.

Bűnszövetkezet Szemlakon.

Az áruló csontváz.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 20.

Egy másfél év óta titkolt, sötét bűnről esett ma le a lepel Szemlakon. Egy jómódu földmivesnek, akiről az egész község azt hitte, hogy Amerikába vándorolt, ma a saját udvarán másfél méternyi mélységben megtalálták a holttestét. A gyilkosság elkövetőjét ezideig még nem sikerült kinyomozni, de ugyszólván semmi kétség sem fér hozzá, hogy a szerencsétlen embert a saját családja pusztította el.

A feltűnést keltő eset részleteiről a következőket jelenti szemlaci tudósítónk:

Sztrengár János szemlaci jómódu földmives 1906. májusában eltűnt a községből. Sztrengár János rokonainak és ismerőseinek feltűnt a dolog s többször megkérdezték Sztrengárnét és a fiát, hogy hova lett az eltűnt ember.

— Kiment Amerikába — magyarázta az asszony s ezt olyan határozottsággal állította, hogy eleinte el is hitték.

Később azonban kitudódott, hogy Sztrengár egyáltalában nem tett lépéseket, hogy utlevelet szerezzen, sőt sohasem beszélt kivándorlási szándékáról. Mikor ezt is megmondták az asszonynak, legkevésbé sem jött zavarba s azal torkolta le a tolaodóan érdeklődőket, hogy az ura utlevél nélkül szökött ki Amerikába.

A dolog azonban már ekkor gyanus volt s a községben suttogni kezdtek, hogy az öreg Sztrengárt a saját felesége és fia tette el láb alól. Az asszony nem igen hederített ezekre a mendemondákra, a fiu azonban megijedt, s néhány hónap előtt utlevél nélkül kiszökött Amerikába. Ez a szökés még több tápot nyújtott a gyanura, elannnyira, hogy a minap konkrét formában feljelentették Sztrengárnét és a fiát gyilkosság címén a szemlaci csendőrségen. A névtelen feljelentő megjelölte azt a helyet is, a hova a meggyilkolt ember holttestemét elrejtették s így a csendőrségnek igen könnyű munkája volt.

E feljelentés alapján a szemlaci csendőrség tegnap felásatta Sztrengár János földmives udvarát s hosszas keresés után megtalálták a másfél évvel ezelőtt eltűnt földmives holttestét. A hulla teljesen feloszlott, mindazonáltal már a csendőrség megállapította, hogy a tragikus véget ért ember gyilkosság áldozata. A koponya jobb oldalán baltától eredő hatalmas nyílás volt, míg a baloldalán valamely tompább tárgy okozta repedés látható.

A szemlaci csendőrség széleskörű nyomozatot indított a gyilkosság kézrekerítése céljából, de ez egyelőre eredményre nem vezetett. A csendőrség csupán azt a negatív tényt állapította meg, hogy Sztrengár nyugodt természetű, csendes ember volt, aki senkivel sem állott ellenséges viszonyban. Ezek után, de meg a feljelentés alapján is a csendőrség gyanuja az, hogy a borzalmas gyilkosságot Sztrengár családja követte el. Előmozdítja e feltevést az a körülmény, hogy Sztrengár fia nemrégiben utlevél nélkül szökött ki Amerikába. A gyilkos fiu azonban nem menekül az igazság sujtókeze elől, mert ha sikerül rábizonyítani a sötét bűntényt, az amerikai hatóságok okvetlenül kiadják.

A csendőrség az esetről azonnal jelentést tett az aradi kir. ügyészségnek, amely már intézkedett is a vizsgálat megejtése és a szerencsétlen véget ért ember boncoltatása iránt. Holnap délelőtt a helyszínre utaznak Domokos László dr. vizsgálóbíró, valamint Auszterzeil László dr. és Pozsgay István dr. törvényszéki orvosok, akik majd megállapítják, milyen körülmények között történhetett a titokzatos gyilkosság.

A nagyhatalmi érdek.

Ez követei a magasabb kvótát.

Aerenthal Goluchowsky nyomdokaiban.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, szeptember 20.

Jól értesült forrásból jelentik, hogy Andrassy Gyula gróf belügyminiszter a képviselőház egyik legközelebbi ülésén meg fogja ragadni az alkalmat, hogy az alkotmánybiztosítékok jelengi állásáról jelentést tegyen.

Ami a választói reformot illeti, jelenthetjük, hogy Andrassy a budget vita keretében a választói jogról szóló törvényjavaslatot be fogja nyujtani. A törvényjavaslat már teljesen készen van, miután azonban a minisztertanács még nem tárgyalta, előzetes szankciója még nem történhetett meg.

Feszültség az egész vonalon.

Még nem kezdte meg üléseit a képviselőház, de el lehet mondani, hogy a szünetnek már vége. Hiszen amikor együtt van az országgyűlés, amikor a képviselőknek mindnyájuknak Budapesten kellene tartózkodniuk, akkor nem kelhet nagyobb érdeklődést valamely ügy, mint most a kiegyezés vagy a kevésbé harc vonalban álló kérdések, mint a minő az alkotmánygaranciáké vagy a választójogi reform ügye.

Az érdeklődés most valóban nagy. Szinte feszültségnek lehet mondani és nem kell csudálkozni azon, ha az izgatott, villamossággal teli levegőben sokan azt kívánják, hogy üljön már össze a parlament, hogy általában rövidítettessen meg

a parlament szünetei. Aki ismeri a parlamentáris életet, az tudja, hogy ezek a kivánságok minden esztendőben fel szoktak merülni. De azt is tudja, hogy ezeknek meg van a természetes okuk és hogy amikor újra a nyárhoz érünk a parlament munkájában, akkor mindenki érzi, hogy a szünetre ép olyan szükség van, mint magára a munkára.

Mindenki tudja, hogy az idei nyári vakáció tulajdonképpen megfeszített munkával telt el. Tudniillik a kormány körében, a minisztériumokban még soha nem készítettek elő, még soha nem dolgoztak fel akkora anyagot, mint éppen most. A szünet betöltötte a maga igazi, természetes hivatását, lehetővé tette, hogy a most következő munka zavartalan legyen.

A horvátok a nemzetiségi pártban.

A nemzetiségi párti képviselők között érdekes mozgalmak észlelhetők. Az már nyilvánosságra jutott, hogy a párt a horvátokkal akar közös akciót kezdeni és Zágrábban már tanácskozások is folytak erről.

Ezen felül még két áramlat dolgozik a párt kebelében. Az egyik a szociálista áramlat. A párt több tagja jóformán szociálistának vallotta már magát és most energikusan dolgoznak azon, hogy legalább az általános választói jog érdekében a szociáldemokrata párttal egy csapáson haladjanak.

De ami a legérdekesebb, határozottan és nyíltan mutatkoznak egyes párttagoknak klerikális, néppárti velleitásei is. A párt tót tagjai közül többen nemrég még egészen együtt dolgoztak a néppárttal. És a görög katolikus románok között is van kettő-három teljesen papi befolyás alatt. Ezek az áramlatok, — mint fővárosi tudósítónk egészen biztos forrásból értesül — meg fognak ütközni egymással és a szerb radikálisokon kívül újabb kiválások várhatók a pártból. Az október elejére tervezett első pártértekezleten fog minden eldőlni, a mikor a párt részletes programját is megállapítják.

Egyik munkatársunk ma kérdést intézett Goldis Lászlóhoz a horvát képviselőknek a nemzetiségi pártba való belépésére, valamint az ebből való állítólagos kiválásra nézve. Goldis erre a következőképp válaszolt:

— *Tárt karokkal fogadjuk a horvátokat, akikkel pártunk 66 tagra szaporodik. Ez már olyan tekintélyes szám, hogy a parlamentben az eddiginél jóval nagyobb súlyjal léphetünk föl. Semmit sem tudok arról, hogy pártunkból szecesszió készül. Tudtommal elvtársaim közül senki sem akarja odahagyni a nemzetiségi pártot.*

Josipovich Géza horvát miniszter ma nyilatkozott arról a hírről, mintha ő tárgyalásokat folytatott volna Tomasics Miklós volt horvát miniszterrel egy közöttük kötendő paktum ügyében. A miniszter kijelenti, hogy ez a hír nem felel meg a valóságnak. Ő az egész nyarat Budapest mellett töltötte s így nem volt alkalmja Tomasicssal, aki Horvátországban tartózkodott, tárgyalásokat folytatni.

A horvát miniszter beszélt ezután arról, vajjon lehet-e szó a horvátok és a nemzetiségi fuziójáról. Josipovich kijelentette, hogy nem hisz az egyesülésben,

mert a horvátok különleges közjogi helyzetüknél fogva tartózkodnak attól, hogy egy magyar párttal egyesüljenek. Neki az a felfogása, hogy a horvátoknak a magyarokkal való unió mellett kell kitartani s már ezért sem tartja lehetségesnek a horvátoknak és nemzetiségiéknél fuzióját.

Már hárman vannak.

A függetlenségi pártban úgy látszik mégis megindul a szakadás. Hentaller Lajos kezdte, csatlakozott hozzá az öreg Madarász, s most nyíltan mellé áll a Háznak második nesztora: Szappanos István, a volt korelnök. Szappanos egy újságíró előtt a többek között így nyilatkozott:

— *Semmitféle kvótaemeléshez hozzájárulást nem adom. A bankközösség fenntartásának a legnagyobb ellensége vagyok; ha a kiegyezés bármi tekintetben is Magyarország rovására menne, ez ellen a leghatározottabban tiltakoznék a parlamentben. Egyáltalában nem értem az alkudozást és nem értem a függetlenségi minisztereket, hogy miért alkudoznak, amikor itt az ideje, hogy a teljes önálló berendezkedést megvalósítsuk. — A függetlenségi és 48-as pártnak évtizedek óta meg van szabva a programja, Kossuth Lajos hagyta örökségül ránk ezt a programot, ez pedig kizár minden közösséget. Idézem Apponyi mondását: „Csak a perszonálunió alapján lehet Magyarország függetlenségét kivívni!” Hát akkor minek az alkudozás? Ugy hallom, a miniszterek nem tudtak megegyezni, de nem is fognak tudni megegyezni másképp, ha csak a magyar érdeket föl nem áldozzák!*

Ha a Habsburg-dinasztia előtt ily alázattal borulnak le a mi vezéreink, (de hiszen ez nem is csoda, valóságos belső titkos tanácsosi esküt tettek, ebben pedig benne foglalatik az, hogy a Habsburg-háznak odaadó, hű szolgálója lesz, aki ezt az esküt leteszi a császár kezébe) akkor mi, közkatonái a neoyvennyolcas eszméknek, ilyen vezéreket nem követhetünk. Ha élek, tízedikén ott leszek Pesten és részt akarok venni id. Madarász József öreg bajtársammal és Hentaller Lajossal együtt az új, megvívandó harcban. Ezek az eszmék azok, amelyeket én képviselek és minden igaz hazafinak ezt követni kell; aki nincs velünk, az ellenünk!

Bécs bukattani akar.

A kormány egyik félhivatalosa, a Magyar Nemzet ma bécsi levelet közöl, amely felhívja a figyelmet arra, hogy az alkotmánybiztosítékok kérdését Bécsben arra használják fel, hogy a koalíciót megbuktassák és teljes zürzavart idézzenek elő. Bécsben a legközelebbi cél az, hogy az alkotmánybiztosítékok előzetes szankcióját megakadályozzák.

A levél felhívja a magyar kormányt, hogy az alkotmánybiztosítékok előzetes szankciójának követelését nem szabad háttérhöz kötnie, hanem türelmesen kell várnia és folytatni a felvilágosító munkát, amelynek az a célja, hogy az aggályokat eloszlassa.

Érdekes, hogy a kormány félhivatalosában ezzel kapcsolatban érintve van Andrássy Gyula gróf belügyminiszternek tiszteletbeli felhívása is. Azt mondja a M. N., hogy Andrássy gróf nem tenne jó szolgálatot a magyar ügynek, ha lemondana.

Az egész közleménynek — úgy látszik — az a célja, hogy a koalíciót előkészítse az alkotmánybiztosítékok bizonytalan időre való elejtésére.

A külügyminiszter presszionál.

Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszternek tegnap tett ama kijelentésével szemben, hogy a király nonorálja a magyar kormány igyekezetét, Bécsből azt az információt kapjuk, hogy Beck báró osztrák miniszterelnök követeléseire nézve a királytól kapott irányítást.

Tegnap Beck bárót és Aerenthal báró külügyminisztert különkihallgatáson fogadta a király. Aerenthal arról győzte meg a felséget, hogy a nagyhatalmi érdekek miatt a kiegyezés elfogadására kényszeríteni kell a magyar kormányt.

HIREK.

— **Miért nem fogadta Edvárd király Kossuth Ferencet?** *Budapestről* táviratozzák: *A Leipziger Neueste Nachrichten* írja, hogy amikor Edvárd angol király Marienbadban tartózkodott, a Karlsbadban üdülő Kossuth Ferenc kihallgatást kért tőle. Edvárd király azonban az audienciát megtagadta. A L. N. N. szerint az angol király így nyilatkozott a kihallgatás megtagadásáról:

— Nem akarom Kossuthot fogadni, mert nem kívánok Magyarország belső ügyeibe avatkozni.

— **A cár hajóját kiszabadították.** *Stockholmból* jelentik: A Svenska Telegramm Bureau helsingforsi jelentése szerint a Standard nevű orosz cári yachtot délután 2¹/₂ órakor sikerült veszélyes helyzetéből kiszabadítani. A yachtot ezután a kikötőbe vontatták, ahol ki fogják javítani. A cár, aki ma reggel az első kiszabadítási kísérletknél jelen volt, a kiszabadításakor már nem volt a helyszínén.

— **Rockefeller a vádlottak padján.** *New-Yorkból* jelentik: Az olajtröszt elleni perben tegnap tartott tárgyaláson megállapították, hogy hét, a trösztöz tartozó társaság, melyeknek az alaptőkéje összesen 26.800 dollár, csak az 1903. évben 49.213.340 dollár nyereségre tett szert. A kisebb fióktársaságok, melyeket kevésbé jövedelmezőnek tüntetnek fel, nyereség fejében még mindig az alaptőkének több mint száz százalékát zsebelték be. Az olajtröszt elleni perben a további tanúkihallgatás alapján kitűnt, hogy John D. Rockefeller a tröszt részvényeinek több mint egy negyedét bírta és hogy azt a nyereséget, melyet Rockefeller a legutóbbi nyolc esztendőben a trösztből huzott, több mint százmillió dollárra becsülik.

— **Az öreg honvédek és a vértanúk ünnepe.** A következő sorok közlésére kérttünk fel:

Nyílt levél Simay István urhoz, az aradi 1848—49-iki honvédegyesület elnökéhez. Kedves Barátom és honvédtársam! Az Aradi Közlöny legutóbbi számában olvastam a Kovács Vince agilis vezetése alatt működő, nemzeti ünnepeket rendező bizottság határozatát, amelyben október 6. ez évi ünnepének sorrendjét megállapította. A sorrendben azonban nem fordulnak elő az 1848—49-iki honvédek. Vajjon részt vesznek az ünnepi szent misén, amelyet ez évben október 6-án helyett október 5-én tartanak? Fog-e az idén is tizenkét honvéd a katedrál két oldalán zászló alatt felállani? Hol fognak gyülekezni? Azt hiszem, jó lenne erről a honvédegyesület tagjait a nyilvánosság útján értesíteni, mert ahhoz kétség se fér, hogy nekünk méltóan kell részt venni a nagy nemzeti ünnepből. Oszinté barátod, Simon Gábor, 1848—49-iki volt honvédhadnagy és segédtsz.

— Egy őrnagy öngyilkossága. Pécs-ről táviratozzák: *schlammenbergi Breuner* János őrnagy, a pécsi 19-ik honvédezred vezérkari tisztje, a honvéd csapatkórháztól mintegy 50 lépésnyire revolverével föbelőtte magát. Azonnal meghalt. A vezérkari tiszt végzetes tettét gyógyíthatatlan betegsége miatt követte el.

— A marokkói események. Londonból táviratozzák: A Reuter-ügynökség mogadori jelentése szerint az idegen konulóknak az a véleményük, hogy a francia hajók nem elegendők az idegenek megvédésére és éppen ezért a különböző európai kolóniák védelmére külön intézkedéseket tettek. Az egyes kolóniákban elegendő fegyvert és lőszerket osztottak ki. A kolóniák tagjait felszólították, hogy amint a benszülöttek az ellenséges indulat legcsekélyebb jelét adják, menjenek a konzulátusra és ott védekezzenek a benszülöttek netaláni támadásai ellen. Mulej Hafid halasztgató magatartása annyira ingerli a törzseket, akik mindenáron észak felé akarnak vonulni, hogy még azok is, akik szultánná kiáltották ki, *ma nem hajlandók támogatni*. Mulej Hafid 50 hívét Tangerbe küldte, akik fontos táviratokat fognak átadni az európai hatalmak képviselőinek. Az új szultán a táviratokban szultánná történt kikiáltását jelenti és egyben *elismeri az algezirai akta összes szerződéseit és egyezményeit*, amelyek alkalmasak Marokkó békéjének és biztonságának fenntartására, ami azonban az ő nézete szerint fivére, Abdul Aziz szultán uralkodása alatt lehetetlen. Mulej Hafid azt kívánja, hogy az idegenek hagyják abba a casablancái akciót, továbbá, hogy a *francia csapatokat vonják vissza*. Ennek ellenében magára vállalja a Szuja törzs megbüntetését és békét kötne a francia kormányral.

— Vasuti katasztrófa. Mexikóból táviratozzák: A reggel inon elindult gyorsvonat, néhány perccel elindulása után, nyílt pályán összeütközött egy tehervonattal. *Harminc ember szörnyethalt* és mintegy nyolcvan megsebesültek. Bővebb értesülés hiányzik.

— Az aradi állami tisztviselők Szegeden. Az állami tisztviselők szeptember hó 22-én és 23-án Szegeden tartandó országos kongresszusán az aradi állami tisztviselők is kellően képviselték magukat. Az állami tisztviselők aradi köre képviselőin kívül még minden egyes állami hivatal külön-külön is küld két-három megbízottat. Aradról mintegy 50-60-an rándulnak át Szegedre. Indulás Vasárnap reggel 6 óra 16-p-kor a reggeli gyorsmotorral, érkezés Szegedre 9 óra 22-perckor. A programot illető közelebbi felvilágosításokat nyújt ifj. *Schweigert* Péter, az aradi tisztviselői kar titkára. Az aradi küldöttséget Szegeden *Kosinsky* Viktor, az aradi kör elnöke és a szegedi fogadó bizottság várja.

— A tábornok karszalagja. Az orosz hadseregnek talán a legnépszerűbb tábornoka *Linevics* tábornok, aki egyideig a mandzsuri orosz hadsereg parancsnoka is volt. Kitűnő katona, de nagyon jó lelkű ember is. Erről az öreg tábornokról beszélnek orosz lapok ezt az adomát: A tábornok, aki most az amurvidéki hadak parancsnoka, egy délután sürgősen hívatta az adjutánsát. A hadnagy ur, akit ebédutáni álmából vert föl a parancs, nagy mohósággal kapkodta magára a ruhát és tíz perc múlva már a tábornok előszobájában volt. Csak akkor vette észre, hogy a nagy sietségben elfelejtette felvenni a fekete szalagot, amit akkor valami udvari gyász eset miatt viseltek. Enélkül persze nem mehetett a tábornok elé. De a hadnagy ur ötletes ember volt. Rászólt a tábornok kutyamosójára:

— Te, tudod, hol tartja a tábornok ur a fekete karszalagját?

— Igenis, jelentem alássan, tudom!

— No hát akkor hozz nekem hamar egyet, én otthon felejtettem az enyimet.

Két perc múlva hozta a legény a fekete karszalagot és a hadnagy most már előírás szerint kopogtatott be a tábornokhoz. Ez szemrehányó szóval fogadta:

— Miért zavar hadnagy ur, mikor tudja, hogy sok a dolgom.

— Hiszen kegyelmes uram hivatott — felelte megilletődve a hadnagy.

— Nem is ezt a háborgatást értem — mondta a generális — hanem az iméntit. Az a számár legény egy félóraig turkált itt mögöttem a szekrényben, míg megtalálta a karszalagot. De még mostanáig sem találta volna meg, ha én nem segíték neki... *Nem lenne egyszerűbb, ha jövőre mindjárt magával hozná hazulról az öné?*...

— Titokzatos gyilkosság. Szolnokról táviratozzák: *Nyitray* Géza néhány nappal ezelőtt feljelentést tett a rendőrségen, hogy 11 éves Géza fia nyomtalanul eltűnt. Tegnap délelőtt *Molnár* Dező gyári munkás megjelent a rendőrségen és elmondta, hogy miközben a Tiszán halászott, egy gyermek holttestére bukkant, amelyet, hogy a víz el ne vigyen, egy tutajhoz kötött. Csaknem ezzel egyidejűleg megjelent a rendőrségen *Nyitray* Géza is és egy levelet mutatott fel, amelyben valaki arra figyelmezteti, hogy fia *ritualis gyilkosságnak esett áldozatul* s a holttestet a Tiszán egy tutajhoz kötve megtalálhatja. A rendőrség és a csendőrség erőlyes nyomozatot indított ebben a titokzatos bűnygyben. A hatóságnak a névtelen figyelmeztető levélről az a nézete, hogy azt a nyomozat félrevezetése céljából írták.

— Ügyvédből közjegyző helyettes. A hivatalos lap mai száma közli a *dési* kir. törvényszék hirdetését, amely szerint az eihalt *dési* kir. közjegyző helyettesül hivatalból *Heppes* Béla dr. volt aradi ügyvéd rendeltetett ki.

— Óriási panamák Cirkvenicában. *Cirkvenicából* táviratozzák: A cirkvenicai járásban megtartott vizsgálat alkalmával hatalmas sikkasztás nyomára jöttek, amelyet közigazgatási és állami tisztviselők követtek el az állam kárára. A vizsgálat megállapította, hogy a sikkasztások évek hosszú sorára nyulnak vissza. A befolyt adókból keveset szolgáltattak az állam pénztárába, állami erdőket kivágattak, a fát potom összegben eladták s a pénzen a tisztviselők megosztozkodtak. A vizsgálat adatai szerint utleveleket adtak ki tehető családok *hadköteles fiainak*. Legközelebb szenzációs letartóztatások várhatók.

— Hatszáz munkást letartóztattak. *Berlinből* jelentik: Tegnap este letartóztatták a meggyilkolt *Silberstein* gyárának összes munkásait és vizsgálati fogságba helyezték. A *letartóztatott munkások száma 600*. A *lodzi* szövő gyárakban ismét sztrájk tört ki.

— Védekezés a tuberkulózis ellen. *Bécsből* táviratozzák: A tuberkulózis elleni kongresszus mai ülésén a tuberkulózis esetek bejelentésének kérdésével foglalkoztak. *Schröter* tanár udvari tanácsos a mellett foglalt állást, hogy minden konstatált tuberkulózis esetet be kell jelenteni. A hatóságnak meg kell adni azt a törvényes jogot, hogy a köz érdekében ugyanoly lépéseket tehessen, mint bármely más járványos betegség esetében. *Raw* (Liverpool) a bejelentési köteleességet csak oly esetekben tartja kívánatosnak, a mikor súlyos tuberkulózis esetről van szó.

— Sikkasztó katonatiszt. Marosvásárhelyről táviratozzák: *Vurcsán* György, a 62-ik gyalogezred főhadnagya ma egyik hadnagy barátjával együtt *eltűnt*. A megindított vizsgálat során

kiderült, hogy a főhadnagy a gondjaira bízott házipénztárból 8000 koronát elvezte.

— Négy milliós fizetésképtelenség a fővárosban. Budapestről írják: Pénzügyi körökben határozott formában beszéltek, hogy *Steinherz* B. fővárosi fakereskedő fizetési nehézségekkal küzd. *Steinherz* egyike az ország legnagyobb fakereskedőinek, aki milliós erdőüzletekben van érdekelve. Bankok köréből vett értesülésünk szerint a cég érdekeltisége meghaladja a *négy-millió koronát*, melyre természetesen jelentékeny fedezet van. A cég főhitelezője két fővárosi nagyobb intézet, de majdnem valamennyi fővárosi intézet érdekelve van a cégnél kisebb-nagyobb összeggel. A cég ügyeinek a rendezéséhez már a mai nap folyamán hozzáfogtak és szó van róla, hogy a céget részvénytársasággá alakítják át, melynek részvényeit a hitelezők vennék át. A rendezésnek ez a formája még nem bizonyos, de sok valószínűséggel bír. A *Steinherz*-cég fizetési zavarát az okozta, hogy kerek 400,000 koronával van érdekelve a minap 1 és félmillió koronával fizetésképtelenséget jelentett *Loósy, Hugmayer és társa* fakereskedő-cégnél. A *Steinherz*-cég zavara a fővárosi nagy bankok körében nagy ijedelmet keltett, mert valamennyi intézet erősen érdekelve van a fakereskedelmi szakmájában.

— A vasuti munkások csatlakozása az általános sztrájkhoz. Budapestről táviratozzák: A vasuti munkások országos szövetségének vezetője ma este ülést tartott, amelyen elhatározták, hogy október 10-ikén az általános sztrájkhoz csatlakoznak.

— Tűzvész emberháttal. *Berlinből* jelentik: A *Lehrterstrasse* egyik házában kiütött tűzvész alkalmával két ember megfulladt a füstben. Többen súlyosan megsebesültek. Azt hiszik, hogy gyufával játszó, magukra hagyott gyermekek okozták a tüzet. Vilmos császár, akinek a tüzesetet azonnal jelentették, a palota őrség parancsnokát rendelte ki a helyszínére.

— Pángermán aknamunka Temesmegyében. *Schwennhagen*, a *Gross-Österrreich* című magyargyalázó lap szerkesztője, akit legutóbb *Ausztriából* kitiltottak, vasárnap délelőtt *Temesvárra* érkezett és a józsefvárosi *Korona* szállodában szállt meg. Ugyanott *Orendi Hommenau* Viktor pángermán szerkesztő, valamint több varjasi és módsi sváb paraszt társaságában megebedelt. *Schwennhagen* anélkül, hogy bármely hatóság tudomást szerzett volna ott tartózkodásáról, amely kétségtelenül magyarellenes pángermán aknamunkával volt kapcsolatos, kedd estig maradt *Temesvárott*, amikor is *Orendi Hommenau* Viktor társaságában Erdélybe, más forrás szerint Bécsbe utazott. Mindenestre jellemző, hogy egy pángermán agitátor, akit Ausztria Magyarországra való tekintetből kitiltott, napokig időzhet *Temesvárott* és folytathatja itt konkolyhíntő munkáját anélkül, hogy valaki is tudomást venne róla.

— A bűvészek. Budapesti tudósítónk jelenti: *Pöck* Géza kiment a népligeti mutatványos térre és ott igen jól mulatott. Egy sátor előtt néhány subanc bűvészeti mutatványokkal szórakoztatta egymást és a körülállókát s *Pöck* Géza is megbámulta ügyességüket. A subancok ekkor arra vállalkoztak, hogy egy kalapból eltűntetik a beléje rakott órákat és *Pöck*, aki kíváncsi ember, odaadta a dupla edelű tulaezüst óráját, sőt a felesége duplafedejű aranyóráját is. Amikor az órák a kalapba és a kalap egy piszkos zsebkendő alá került, a csoport mögött elküldte magát valaki: „Fogják meg!” Ottan kergettek valakit! A bűvészek is, a közönség is résztvett a hajszában, csak *Pöck* maradt ottan és kiáltotta: „Az óráim!” Ezek az órák azonban a bűvészekkel együtt nyomtalanul eltűntek.

— Egy népszerű. A „Moll-féle” sósborzessz” által a betegeknek egy ép oly gyógyhatásu, mint olcsó szer nyújtatik kőszvényes és csuzos bántalmaknál, sebeknél és daganatoknál. Egy üveg ára utasítással együtt K. 1.90. Szétküldés naponta utánvétellel Moll A gyógyszerész cs. és kir. udv. szállító által, Bécs, I. Tuchlauben 9. A vidéki gyógyszerertárakban és anyagkereskedésekben határozottan Moll-féle készítmény kérendő az ő gyári jeivényével és aláírásával.

— Rovarpor, bolhák, legyek, poloskák, svábot ellen leghatásosabb Vojtek és Weisznál. 201

KOZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Aradi heti gabonavasár

— Az aradi Közlöny közlése szerint —

Arad, szeptember 20.

Itt az ősz, azaz már beköszönött s mondhatni, hogy az egyik évszaktól a másikba való átmenet alig volt észrevehető, mely körülmény mezőgazdasági szempontból kedvező.

A gabonaüzlet irányzata némileg gyengült, azonban az árverésesség rövidesen megtérül.

A mai piacon elkelt:

1200 mm. Buza 10.40—10.80

Rozs 8.50.

Zab 7.10.

Árpa 7.—

Tengeri 6.40.

Uj tengeri 5.—

Az árak koronákban, 50 kilogrammonként értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, szeptember 20.

Kevés forgalom. Elkelt 20,000 métermazsa 5—10 fillérral olcsóbb áron.

Az árak 50 kilogrammonként számítva:

	Déli zártat	5 órai zártat
Buza októberre	11.27—11.28	11.35—11.36
Zab októberre	8.02—8.03	8.05—8.06
Rozs októberre	9.60—9.61	9.75—9.76
Tengeri 1908 májusra	6.75—6.76	6.79—6.80

Zárul 6 órakor:

Csatorák hitelrészvény	639 —
Magyar hitelrészvény	747 —
Városi villamosvasúti részvény	274 —

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Szeptember 20 —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felül sulyban — fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammig terjedő sulyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felül sulyban 134—135 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogrammig terjedő sulyban 125—136 fillérig; könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő sulyban 16—137 fillérig.

Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogrammon felül sulyban — fillérig; közép páronként 240—260 kilogrammig terjedő sulyban — fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő sulyban — fillérig.

Sertéslétszám: Szeptember 17 napján volt készlet 38 053 darab, szeptember 18. napján felhaltatott 819 darab, szeptember 19. napján elszállított 645 darab, szeptember 19. napjára maradt készletben 37 225 darab.

A hírt sertésüzlet irányzata: Csöndes.

IDEGENEK ARADON.

— Szeptember 20. —

Fehér Kereszt-szálloda. Tordai Imre mérnök Budapest. — Grosz Mark kereskedő Budapest. — Zuhló Róbert bankigazgató Budapest. — Kovardányi János főmérnök Kőrösbánya. — Török Gyula birtokos Budapest. — Prohászku Viktor malomtulajdonos Nagyszentmiklós. — Bábri József sertéskereskedő Kecskemét. — Söhr Jakab lókereskedő Budapest. — Löwenbach Alfréd kereskedő Bukarest. — Zerkovitz Bernát kereskedő Budapest. — Altman Benő ügyész Budapest. — Barna József főjegyző Nagybánya. — Glück Salamon kereskedő Szatmár. — Hofer Ede gyáros Bécs. — Weisz Adolf nagykereskedő Budapest. — Hirth Náthán nagybirtokos Erdőszáda. — Friedman Lajos kereskedő Vác. — Engel Rezső irnok Pécs. — Lusztig Emil fatereskedő Szolnok. — Palkovits Adolf gazdatiszt Szilágycseh. — Szemerényi Árpád tanár Veszprém. — Sági Adolf mérnök Budapest. — Nyilván Aurél dr. ügyvéd Szatmár. — Nyilván Viktor dr. orvos Nagysomkut. — Blága György tanár Szatmár. — Weisz Gyula utazó Bécs. — Föder Ferenc utazó Te-

mesvár. — Bienenstok A. utazó Budapest. — Salamon Dezső utazó Budapest. — Román B. utazó Budapest. — Moskovits Rudolf utazó Budapest. — Singer Jenő utazó Budapest. — Szemere B. utazó Budapest. — Gözslér Izsó utazó Budapest. — Haber Adolf utazó Budapest. — Kertz Jenő utazó Budapest. — Ender Ármán utazó Budapest. — Szeghó Balázs utazó Budapest. — Schwartz Jenő utazó Budapest. — Glück Árpád utazó Budapest.

Központi szálloda. Pap Gyula téglyagyáros Battonya. — Miklós Jenő igazgató Budapest. — Herz Sándor fatereskedő Nagyvárad. — Hartenstein Jenő fatereskedő Budapest. — Spitz József fatereskedő Zám. — Haass Jenő fatereskedő Ágya. — Steiner Ferenc fatereskedő Nagyvárad. — Dobán György dr. ügyvéd Lugos. — Grossmann Jenő dr. ügyvéd Temesvár. — Rojlóki Gyula gazdatiszt Tanc. — Dobránszky Dezső gazdatiszt Sándorháza. — Krausz Elek kereskedő Hosszuszállás. — Balogh Ferenc birtokos Poprád — Székely Sándor birtokos Poprád. — Csonka Marcell utazó Budapest. — Vass Manó utazó Budapest. — Karczag Henrik utazó Temesvár. — Wernhard János utazó Orsova. — Nikolics Simon utazó Temesvár. — Ransburg Viktor igazgató Budapest. — Moskovits Emánuel magánzó Nagyvárad. — Pisk József utazó Nagyvárad. — Barkossy Kálmán birtokos-nó Algyst. — Szelényi Lajos nyomdátulajdonos Miskolc. — Liehtroits Károly utazó Budapest. — Goldfinger Samu utazó Budapest. — Csiki Lajos birtokos M. Szokol. — Unger Lajos utazó Budapest. — Eisler Béla utazó Budapest. — Jékay Alajos huszárezredes Cegléd. — Deutsch Antal kárbeclő Budapest. — Korba Lajos földbirtokos Nagybecskerek.

Vass szálloda. Krisztiancs Ede utazó Temesvár. — Wolf Sándor utazó Budapest. — Seveni Tibor utazó Budapest. — Jó Géza kereskedő Budapest. — Hammel Ignác utazó Bécs. — Sárközy Aurél magánzó Zenta. — Horváth Sándor iparos Kerekesfalva. — Pál János gazdálkodó Szegvár. — Honti Lajos gépész Szemlak. — Hunfalvy Árpád utazó Budapest. — Schön Ignác utazó Budapest. — Weisz Berthold utazó Budapest. — Harangozó János mézáró Kétegyháza. — Schönwald Aron utazó Budapest. — Hevessy Árpád birtokos Kiskunhalas.

NYILTTÉR.

Katonazene hangverseny.

Az aradi cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara Zellner Sándor karmester ur személyes vezetése mellett

ma,
szombaton, f. hó 21-én

kezdi meg operette hangversenyeinek sorozatát

a „Fehér Kereszt” szálloda
télikertjében,

melyre a n. é. közönség szives pártfogását tisztelettel kéri

Braun Gusztáv,
szállodás.

Kezdeté este 8 órakor.

Beléptidij 40 fillér. 4226

Hirdetmény.

A szentleányfalvai volt róm. kath iskola
épület-anyaga

f. hó 22-én d. u. 4 órakor a helyszínen tartandó nyilvános árverésen eladatni fog. Kikiáltási ár 800 korona. Leteendő bánatpénz 80 korona.

Az árverési feltételek Kiss Lajos igazg. tanitónál Szentleányfalván betekintheők.

Hámory-gazdaság

ajánlja sajáttermésű

nemesfajú

sárga és görög

DINNYÉIT.

Kaphatók: 1980

Deák Ferenc-utca 3., az udvarban.

9—1907. igazoló vál.

Hirdetmény.

Közhirre tétetik, hogy Arad szab. kir. város igazoló választmánya a törvényhatósági bizottságban 1908. évben szavazattal bíró legtöbb adót fizetők névjegyzékének összeállítása céljából f. évi szeptember hó 19., 20. és 21-én d. u. 3-5 óráig Dr. Angel István aljegyző hivatalos helyiségében ülést tart.

Felhívtnak mindazok, akik az adó két-szeres beszámításának az 1886. évi XXI. t.-c. 26. §-ában biztosított kedvezményét igénybe venni kívánják, vagy ezen törvény alapján bármilyen jogukat érvényesíteni óhajtják, hogy abbéli szándékukat az igazoló választmány előtt az ülések tartama alatt írásban vagy szóban bejelentésük.

Arad szab. kir. város igazoló választmányának 1907. évi szeptember hó 16. án tartott üléséből.

Kiadta:

Dr. Angel István,
az igazoló választmány jegyzője.

Mérlegképes

könyvelőt

keresünk.

Rosenblüh H. és Társa
divatáru üzlet.

Kik hasonló üzletben működtek,
e önyben részesülnek.

Arad sz. kir város polgármesterétől.

4140 - 1907. pm.

Hirdetmény.

Az 1907. évi egyénekenkénti utadó kivétési lajstromot 1907. évi szeptember hó 15-től 1907. évi szeptember hó 30-ig terjedő 15 napi időtartamra a városházán az adóügyi osztály helyiségében az 1890. évi I. t.-c. 23. §-a értelmében közzszemlére kiteszem és erről az érdekelteket azzal értesítem, hogy a fentjelzett időben és helyen a hivatalos órák alatt a kivétési lajstromot betekintheők és az ellen felszólalásait Arad sz. kir város közigazgatási bizottságához címezve írásban vagy szóval előterjeszthetik.

Aradon, 1907. évi szeptember hó 14-én.

A polgármester ur távol:
Kádas Kálmán,
főjegyző.

Diamant Ferenc

villanyvilágítás, telefon és csengő berendező

Atzél Péter utca 2.,

a színház időjératával szemben. Bo-
hus-udvarban.

Csillárok és lámpák

gáz és villanyra.

Aradi gázugyárban leegotelt

valódi Auerek raktára.

(Drbja 60 III.)

Üvegcserekek, ernyők, tulipánok, vil-
lanykörtek, lámpa szerek és szerelési
anyagok legjobb minőségben legolcsób-
ban kaphatók. 968

N. é. közönség b. figyelmébe!

Tisztelettel értesitem a t. közönséget,
hogy **Sárossy-utca 2. szám alatt**

uj szücs műhelyt
nyitottam.

Elválllok női kabát, boá, muff, sapka,
utazó-bunda, lábszák, mindennemű béle-
gések, tepik, állattömések, stb. gyors és
fontos, valami t. jutányos árban való ké-
szítését, oly módon, amely versenyképessé
tesz bármely elsőrangú üzlettel.

Szaktudományban való képesítésemet a
bél- és külföld nagyobb városaiban sze-
reztem a utóbb Aradon Mayer M. szücs
üzletében huzamosabb időn át közmegele-
gedésre gyakoroltam, s úgy a helybeli és
vidéki közönség izlés t. volt alkalmam el-
sajátítani. Rendeltem 25% munkaa. ked-
vezményben részesülnek. 2150

Kegyes partfogásért esedez

Beregszászy Lajos, szücsmester.

Földes Kálmán

orvosi laboratoriuma

Aradon, Deák Ferenc-utca.

Végez:

hugy, köpet, bélsár, gyomor-
tartalom és hányadék, vér,
koros folyadék-gyülemek, epe
és hugykőképződmények, ne-
mi szervek váladékai, torok
lepedék, ondó, anyatej és kor-
szövet-tani vizsgálatokat mér-
sékelt díjazásért. 288

Ar 1902. évi versenyző Ipar és gazdasági kiállításán és az 1901. évi
mahóli Ipar és gazdasági kiállításán a nagy díszoklevéllel kitüntetve.

WEGENSTEIN C. L. és FIA

ELSŐ DÉLMAGYARORSZÁGI

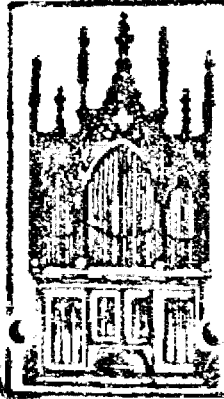
ORGONA-ÉPÍTŐ MINTÉZET (villamos áramra berend.)

TEMESVÁROTT.

Szállít kiténő, leg-
ujabb rendszer szerint
készített

pneumatikus
orgonákat

bármily nagyság-
ban a legolcsóbb
árak mellett.

Javítások, átalakítá-
sok és hangolások át-
vétetnek, olcsón és ki-
tűnő szakértelemmel esz
közöltetnek. 1961

Bővebbi felvilágosítá-
ssal és költségvetéssel
szívesen szolgálók.

Ar 1896. évi kiállításán
A nagy millenniumi érem-
nel kitüntetve.

Magyar királyi Államvasutak Áll. főnökség.

7871—1907. R. szám.

Arverezési hirdetemény.

Ezennel közhírré tétetik, mi-
szerint az üzletszabályzat 70. §-a
értelmében elárusítandó: kézmű-
áru, üres zsák, ruhanemű, vasáru,

varrógép, sósborszesz, szappan, sza-
lonna, bor, stb. nyilvános elárve-
rezése Arad állomásunkon lévő
feladási raktárban 1907. évi szeptem-
ber hó 25-én délelőtt 9 órakor
tartatik meg, mely árverésre a
t. c. közönség ezennel meghívatik.

Az állomomásfőnök:

Homonnay.

Egy 24 elemes villanygép, egy majd-
nem új bicikli, egy teljesen új Brow-
ning revolver használatlan, és egy el-
sőrendű átjátszott hegedű

minden elfogadható áron eladó.

Bővebbet

2244

Popper Ignác,

Buttyin, takarékpénztár.

Hirdetemény.

Kovaszinc hegyközség

f. hó 16-án tartott választmá-
nyi ülésében hozott határozata
alapján közhírré teszi, hogy a
csőszök és vinccellérek 4 ére,
az általános

Szüretet

október 7-ére

állapították meg.

Kovaszinc, 1907. évi szeptem-
ber hó 16-án.

2219

Hegyközségi előljárásság.

938—1907. végr. sz.

Arverési hirdetemény.

Közhírré tétetik, hogy az 1881.
évi LX. t. cz. 102. §-a értelmében
az aradi kir. törvényszék 1907.
13380. számú elrendelő és az aradi
kir. járásbírósnak 1907. V.
1908/1. számú kiküldő végzése
folytán Neumann Simon budapesti
cég végrehajtó javára, Szilvássy
István aradi lakos ellen 193 kor.
09 fill. tőke és jár. erejéig fogana-
tosított kielégítési végrehajtás al-
kalmával bíróság le- és felülfog-
lalt 740 koronára becsült új butor
és egyebekből álló ingók a még
fizetetlen összeg kielégítésére a
helyszínén, vagyis Aradon, Weitzer
János-utca 19. sz. a. 1907. évi szeptem-
ber hó 27. napjának d. u. 5 órájára
kitűzött nyilvános árverésen a leg-
többet ígérőnek készpénz fizetés
mellett becsáron alól is el fognak
adatni.

Amennyiben az elárverezendő
ingókat mások is le és felülfog-
lalták, és azokra kielégítési jogot
nyertek volna, ezen árverés az
1881. év LX. t. cz. 102. §-a értel-
mében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Aradon, 1907. évi szeptem-
ber hó 12. napján.

Najmányi Béla,

bir. végrehajtó.

2243

Vászon és Chiffon maradékok ismét kaphatók!

Alapított
1840.

Őszi újdonságok
teljes választékban megérkeztek!

MOSÓ
flanelek és barchetek
legújabb mintákban.

Sima angol Costüm kelmeék

rendkívüli nagy választékban.

Páratlan nagy választék fekete kelmeékben

a legfinomabb minőségig.

Rosenblüh H. és Társa

Aradon.

Vászon és Chiffon maradékok ismét kaphatók!

Kirakataink szives megtekintését kérjük.

Kirakataink szives megtekintését kérjük.

APRÓ HIRDETESEK.

A kinek

ismeretség híján

házasra,
nevelőre,
üzletvezetőre,
könyvelőre,
segédre,
ispánra,
gazdatisztára,
kulcsarra,
vinczellőre,
kertészre,kulcsárnőre,
gazdasszonyra,
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi- vagy
irodaszolgára,
pénzbeszedőre,
házmesterre,
stb.-re
van szüksége.

AKI

eladni kíván

butort,
songorát,
bort,
gyümölcsöt,
gabonát,üzletet,
műhelyt,
lakást stb.;
vagy

AKI

bérbeadni kíván

birtokot,
házat,
választerületet,halászatot,
telket,
kocsit,
lovat,

AKI

mind Ezeket vétel vagy bérbevétel céljából keresi;

AKI

valamely állást betölteni kíván: legbiztosabban érteztél, ha az

„ARADI KÖZLÖNY“

kis hirdetései

rovatait használja.

Kerestetik

azonnali belépésre aradi családhoz intelligensebb kisasszony (esetleg német ajkú) 3 gyermek mellé. Cím a kiadóhivatalban.

Egy jó forgalmu

vegyeskereskedés, mely italmérés-sel van egybekötve, románlakta nagyközségben Aradmegyében kedvező feltételek mellett eladó vagy továbbvezetés céljából átadó. Cím a kiadóban. 2217

Egy nagy sarok üzlet

helyiség pincével és raktárral, vagy annélkül kiadó, az izraelita templom épületében. 2200

Ház eladás!

Magyarád községben egy uri új ház jutányos áron eladó.

Két szőlő eladás!

Az egyik a muszkai Promontoron, a másik a magyarádi Promontoron, a két szőlő a hozzátartozó számfeletti felszerelésekkel és edényekkel, valamint ideai természettel együtt jutányos áron és legkedvezőbb fizetési feltételek mellett eladó. Valamennyiekre nézve bővebb felvilágosítást nyújt Angelina Tivadar, Muszkán. 2211

Egy ügyes kereskedő segéd,

ki a fűszer-, vas- és rövidáru-üzletben is jártas, vidéki fogyasztási szövetkezetnél azonnal alkalmazást nyer. Ajánlatokat „Szorgalmas” jelige alatt továbbít a kiadóhivatal. 2179

Őszi saison 1907.

most jelent meg eredeti francia blous album színes divatképekkel ára K. 150 kapható **Ingusz I. és Fia** könyv- és papírkereskedésében Arad, Telefon 517. 361

Egy billiárd asztal

jutányosan eladó Teleki-utca 15. szám alatt.

Veszek könyveket,

egész könyvtárakat, Lexikonokat, jobb folyóiratokat és hangjegyeket legmagasabb áron. — **Kerpel Izsák** könyv- és papírkereskedése és kölcsönkönyvtára, Aradon. 356

Házvezetőnőnek

ajánlkozik középkori, tisztességes, megbízható nő, ki a háztartás minden ágában jártas, jól főz, helyben vagy vidékre, magános urhoz. **Butar Mária**, Berettyó-Ujfalu, Bihar-megyé. 2239

2 örb. kitűnő vaskályha

olcsón eladó. Megnézhető: **Mikes Kelemen-utca 9.** 2240

Helybelyi

nagy részvénytársasághoz gyakornok kerestetik. Ajánlatok „Arad” jeligével a kiadóba kéretnek.

Első éves jogász

felsőbb gimnázistákat matematikára, fizikára oktat. Megkereséseket a kiadóba kérek. 2232

Éthoszigliani állást találhat

ügyes uri ember, ki a gazdaközönségnek és viszonteladókknak vegyi gyártmányok eladását közvetíti.

Mellék keresetként is igen megfelelő. **D. Hardung & Co. chem. Fabrik. Ausglg Schönprezen** 3919Egy igen jó karban levő, **Forster W. és Társa** által Lincolnban gyártott

cséplőgép

tartozékaival együtt jutányos áron eladó.

Cím a kiadóhivatalban. 2235

Egy jó karban levő 2 lóerős

gázmotor

jutányos áron eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

MOLL-FÉLE SEIDLITZ-POR

A **MOLL A. féle Seidlitz-porok** tartós gyógyhatása legmakacsabb gyomorbajok, testi bántalmak, gyomorgörcs és gyomorhév, rögzött székrekedés, máj bántalmak, vértelenség, aranyér és a legkülönbözőbb női betegségek ellen a jeles háziszor, mely évtizedek óta mindig nagyobb elterjedést szerzett. — Ára egy lepecsételt eredeti doboznak 2 korona. — Hamisítások törvényileg fenyegetnek.

MOLL-FÉLE SÓSBORSZESZ

Moll-féle feliratu ónozzattal elzárva van. A Moll-féle sóborszesz nevezetesen mint **isidálcseállapító** bedörzsölési szer, köszvény, csusz és a meghülés egyéb következményeinél legismertesebb nepszer. — Egy ónozott eredeti üveg ára 1 kor. 90 fill.

MOLL-féle gyermekszappan.

Legfinomabb, egészen új rendszer szerint előállított gyermek és hölgyiszappan gyermek és felnőttek okszerű bőrápolása. Egy darab ára 40 fill. 5 darab kor. 1.80 fill. Minden darab gyermekszappan a MOLL-védjeggyel van ellátva. — **Főszékhely:****MOLL A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által.**

Bécs, I., Tuchlauben 9. sz. 3971

Vidéki megrendelések naponta postautánvét mellett teljesíttetnek. A raktárakban tessék határozottan **MOLL A.** aláírásával és védjeggyel ellátott készítményeket kérni. Aradon kapható: **FÖLDEN KELEMEN** és **HAJÓS ARPAD** gyógyszerüzleteiben.

Csak akkor valódiak, ha mindegyik doboz Mollnak védjegyet és aláírását tünteti fel.

csak akkor valódi ha

mindegyik üveg Moll A. védjegyet tünteti fel és „A MOLL'S Frankfurter- und Salz-...“ felirattal ellátva van.

Sztaniy Mátyás

kövezési vállalkozó

Arad, Csarnovits Péter-utca 14.

Elvállal mindennemű

kövezési, macadám és műútépítési munkálatokat

Aradon és a vidéken.

2225

Kivánatra költségvetések ingyen.